

БЪЛГАРСКИ СЪВЕТ ЗА
БЕЖАНЦИ И МИГРАНТИ

СПРАВОЧНИК ПО ИНТЕГРАЦИЯ НА ЛИЦА С ПРЕДОСТАВЕНА МЕЖДУНАРОДНА ЗАКРИЛА

С финансовата
подкрепа на
Европейския съюз

По проект на Български съвет за бежанци
и мигранти, финансиран от Върховен
комисариат за бежанците на ООН

Българският съвет за бежанци и мигранти разработи „Справочник по интеграция на лица с предоставена международна закрила“ в рамките на проект „Застъпничество за интеграция на бежанците в България“, финансиран от Представителството на Върховния комисариат за бежанците на ООН в България.

Справочникът е развит с подкрепата на експерти от държавните институции и неправителствените организации, които работят по проблеми на интеграцията на лицата с предоставен статут на бежанец или хуманитарен статут.

Помагалото е разработено въз основа на нормативната уредба и практика и съдържа обстойна информация относно мерките за интеграция, правата и задълженията на лицата с предоставена международна закрила в България.

Справочникът е предназначен за служители на общини, държавни институции, неправителствени организации и други структури на гражданското общество в България, които със своя труд и съпричастност оказват закрила и подпомагат интеграцията на бежанците в българското общество.

Интеграцията на лицата с предоставена международна закрила е процес на прилагане на конкретни мерки и услуги в приоритетни социални области, регламентиращи защита от дискриминация, равностойно положение, равнопоставен достъп и права до възможности за обучение по български език, а с това и образование, жилищно настаняване, здравни грижи и социално подпомагане, признаване на квалификация и заетост, интеграция в социалния, културния и гражданския живот на обществото.

С интеграционната политика се създават икономически, социални, политически и културни предпоставки за адаптация и вписване на получилите международна закрила в обществото възприемане и утвърждаване на основните общи принципи и ценности на политиката на интеграция на бежанците в Европейския съюз. Интеграцията изисква от приемащите общности да проявят толерантност и да подпомогнат новодошлите като равноправни и пълноценни граждани на страната, да поддържат доверието им в политическите институции, в спазването на човешките права и върховенството на закона за всички граждани и да ги насочат към дейности в защита на обществения живот в общините.

Интеграцията е и двустранен процес, включващ желание и активност и от страна на чужденците към предложените адаптивни мерки и възприемане на основните принципи на социални направления, създаване на партньорски отношения, съгласуване и постоянен диалог с всички страни в процеса на фазите на адаптация, социалноикономическа, социалнополитическа и културна ориентация, активно поведение в осигуряването на основните социални услуги за благоприятна интеграционна среда за избягване на конфликти по повод на културните и битови различия на базата на оперативно взаимодействие на широк кръг участници: държавни институции, представители на местното самоуправление и неправителствения сектор, представители на бежанските общности.

Усилията на България като член на ЕС по отношение на бежанците са насочени към изпълнение на международните ѝ задължения със създаването на ефективни механизми и условия за тяхното интегриране при предоставянето на убежище или международна закрила.

СЪДЪРЖАНИЕ

Дефиниране на терминологията	5
Видове закрила в Република България	9
Целева подкрепа за интеграция на лица с предоставено убежище или международна закрила	11
Сектори на интеграция	33
Източници на финансиране	42
Институции и партньори	44
Правна рамка	55

ДЕФИНИРАНЕ НА ТЕРМИНОЛОГИЯТА

Международна закрила

След Втората световна война, приключила на 9 май 1945г., много хора, избягали от своите държави по време на войната, не могат или не искат да се завърнат в тях заради преживяното, разрушенията и липсата на сигурност. Затова международната общност решава да уреди техния въпрос като приеме разпоредби тези хора да получат разрешение да останат там, където се намират, за да живеят спокойно и без страх за живота си.

През 1951 г. Организацията на Обединените Нации (ООН) приема Конвенция за статута на бежанците. Тази конвенция е подписана в гр. Женева, Швейцария и затова е по-известна като „Женевската конвенция от 1951“. По-късно, през 1967г. в Ню Йорк, допълнително е подписан и Протокол за статута на бежанците, известен като „Нюйоркски протокол“. Тези два международни акта уреждат правата на хората, избягали от страната си на произход в друга държава, за да потърсят убежище и закрила. Във всички държави от Европейския съюз Женевската конвенция на ООН се спазва и прилага като задължителна. Европейският съюз има и други общи правила, които освен статута на бежанец уреждат и възможност за получаване на един допълнителен вид статут на територията на Европейския съюз, наречен „субсидиарна закрила“ (subsidiary protection). В България тази субсидиарна закрила се нарича „хуманитарен статут“. Така, човек, който търси закрила, може да получи в държавите от Европейския съюз един от двата вида индивидуални статута – статут на бежанец или субсидиарна закрила (хуманитарен статут), които са познати под общото име „международна закрила“.

България се присъединява и подписва Женевската Конвенция и Нюйоркския протокол през 1992 г., а през 2007 г. се присъединява и към държавите от Европейския съюз. По този начин за България са задължителни както правилата на ООН за закрила на бежанците, така също и правилата на ЕС за предоставянето на международна закрила – както под формата на статут на бежанец, така и под формата на хуманитарен статут (субсидиарна закрила).

Търсец закрила

За разлика от имигранта лицето, търсецо закрила, не напуска своята държава доброволно и по свое собствено желание заради икономически, семейни или образователни причини. Търсецът закрила е човек, който по принуда бяга от държавата си на произход, защото се опасява от преследване, нарушаване на основните човешки права или заплаха за живота и сигурността си поради своята раса, религия, националност, принадлежност към определена социална група или поради политическото си мнение или убеждения. По тези причини той търси закрила в чужда държава, за да опази от посегателство себе си или своите близки. Законите уреждат специален вид разрешение за пребиване на чужденци, наречен „международна закрила“. Лицата, които бягат от страната си по тези причини, могат да получат такова специално разрешение за пребиваване и без да отговорят на обичайните изисквания за законна имиграция – редовен паспорт, виза или преминаване на границата само през определените за това места. Лицето, търсецо закрила, се нарича „кандидат за международна закрила“.

Лице, получило убежище от Президента на Република България

Убежището е един от видовете закрила на чужденци, преследвани заради техните убеждения или дейност в защита на международно признати права и свободи и се предоставя от Президента на Република България съгласно чл. 98, т. 10 от [Конституцията на Република България](#).

Българската Конституция гарантира равенството пред закона на всички граждани, включително и чужденците, като не се допускат никакви ограничения на правата или привилегии, основани на раса, народност, етническа принадлежност, пол, произход, религия, образование, убеждения, политическа принадлежност, лично и обществено положение или имуществено състояние.

Законът за убежището и бежанците определя условията и реда за предоставяне на

закрила на чужденци на територията на Република България, включително и условията и реда за предоставяне на убежище.

Съгласно [Закона за убежището и бежанците](#) всеки чужденец може да поиска предоставяне на убежище в Република България, като изложи искането си до Президента лично и по собствена воля.

По време на производството за предоставяне на убежище и след предоставяне на убежище чужденецът не може да бъде връщан на територията на държава, в която са застрашени неговият живот или свобода по причина на раса, религия, националност, принадлежност към определена социална група или политическо мнение и/или убеждение или той е изложен на опасност от изтезания или други форми на жестоко, нечовешко или унижително отнасяне или наказание.

Чужденците, подали молба за убежище или получили убежище в страната, носят гражданска, административно наказателна и наказателна отговорност при условията и по реда за българските граждани.

Съгласно чл. 6, ал. 2 от [Закона за убежището и бежанците](#) по искане на Президента на Република България длъжностните лица в Държавната агенция за бежанците установяват всички факти и обстоятелства от значение за производството за предоставяне на убежище и оказват съдействие на администрацията на Президента.

По време на производството за предоставяне на убежище чужденците имат всички права и задължения по Закона за убежището и бежанците.

На основание чл. 31 във връзка с чл. 32, ал. 1, т. 1 - 4 от [Закона за убежището и бежанците](#), чужденец с предоставено убежище има правата и задълженията на български гражданин с изключение на:

1. да участва в избори за държавни и местни органи, в национални и местни референдуми, както и да участва в създаването и да членува в политически партии;
2. да заема длъжности, за които със закон се изисква българско гражданство;
3. да бъде военнослужещ;
4. други ограничения, изрично предвидени със закон.

Лица с предоставена международна закрила

„Лице, на което е предоставена международна закрила“, означава лице, на което е предоставен статут на бежанец или хуманитарен статут (субсидиарна закрила).

Лице с предоставен статут на бежанец

Съгласно закона статут на бежанец в България се предоставя на чужденец, който изпитва основателни опасения от преследване поради своята раса, религия, националност, принадлежност към определена социална група или поради политическото си мнение или убеждения и именно поради тези причини не може или не желае да се ползва от закрилата на държавата си по произход или да се завърне в нея. Следователно, един чужденец трябва да отговаря на записаните в закона изисквания и основания, за да му се предостави и да получи статут на бежанец в България. При предоставяне на статут на бежанец чужденец придобива права, които му се гарантират от законите в България.

Права при предоставен статут на бежанец

Съгласно българския закон при предоставяне на статут на бежанец се придобиват правата и задълженията на български гражданин. Това означава, че при предоставяне на статут на бежанец чужденците имат право на: работа без специално разрешение; образование в държавните училища и университети; събиране със семейството си на територията на България; българско гражданство след изтичане на 3 години от получаването на статута; пътуване в чужбина по реда и условията за българските граждани. Законът обаче предвижда и някои ограничения. Получилите статут на бежанец нямат право да: участват в избори за държавни и местни органи; гласуват в национални и местни референдуми; участват в създаването на политически партии или да членуват в политически партии; заемат длъжности, за които със закон се изисква само българско гражданство; да бъдат военнослужещи в българската армия.

Правата на лицата с предоставен статут могат бъдат подложени и на други ограничения, ако някой закон изрично ги е предвидил.

За бежанци се смятат съпругът или съпругата на чужденец с предоставен статут на бежанец и техните малолетни и непълнолетни деца, които не са сключили брак. Тези членове на семейството на чужденец, който е получил статут на бежанец, ползват същите права, но само ако е съвместимо с личния им статус. (например, ако нямат друг вид разрешение за законно пребиваване в България или в друга държава). Членовете на семейството на лицата с предоставен статут на бежанец не могат да ползват неговите права и ако за тях са налице обстоятелства за прекратяване или отнемане на статута. Например, ако са извършили тежко престъпление от неполитически характер преди да дойдат в България, или, ако след получаването на статута са се снабдили с нов паспорт от държавата си по произход. Когато чужденец с предоставен статут на бежанец сключи брак след като е получил статута, съпругът или съпругата, ако са чужденци, могат да получат статут на бежанец само на свое собствено основание поради опасения от преследване.

Лице с предоставен хуманитарен статут

Съгласно закона хуманитарен статут в България се предоставя на чужденец, принуден да напусне или да остане извън държавата си по произход, тъй като в тази държава е изложен на реална опасност от тежки посегателства като смъртно наказание или екзекуция, изтезание, нечовешко или унижително отношение или наказание. Хуманитарният статут се предоставя и в случай на война, когато за хората от определена държава съществуват тежки и лични заплахи срещу живота или личността им като цивилни лица поради насилие, произтичащо от вътрешен или международен въоръжен конфликт. Следователно, един чужденец трябва да отговаря на записаните в закона изисквания и основания, за да му се предостави хуманитарен статут в България. При предоставяне на хуманитарен статут чужденецът придобива права, които му се гарантират от законите в България.

Права при предоставен хуманитарен статут

Съгласно българския закон при получаване на хуманитарен статут чужденецът придобива правата и задълженията като на чужденец с разрешено постоянно пребиваване в България. Това означава, че при предоставяне на хуманитарен статут чужденците имат право на: работа без специално разрешение; образование в държавните училища и университети; събиране със семейството си на територията на България; българско гражданство 5 години след получаване на статута; пътуване в чужбина по реда и условията за чужденците с разрешено постоянно пребиваване в България. За ползватели на хуманитарен статут се смятат и съпругът или съпругата на чужденец, който има предоставен хуманитарен статут в България, както и техните малолетни и непълнолетни деца, които не са сключили брак. Членовете на семейството на чужденец, който е получил хуманитарен статут, ползват същите права, но само ако е съвместимо с личния им статус. Например, ако нямат друг вид разрешение за законно пребиваване в България или в друга държава. Членовете на семейството на чужденеца с хуманитарен статут не могат да ползват неговите права и ако за тях са налице обстоятелства за прекратяване на статута или отнемане на статута. Например, ако са извършили тежко престъпление от неполитически характер преди да дойдат в България, или, ако след получаването на статута са се снабдили с нов паспорт от държавата си по произход. Когато чужденец с предоставен хуманитарен статут сключи брак след като е получил статута, съпругът или съпругата, ако са чужденци, могат да получат хуманитарен статут само на свое собствено основание поради реална опасност от тежки посегателства в държавата им по произход.

Временна закрила

Временна закрила се предоставя в случай на масово навлизане на чужденци, които са принудени да напуснат държавата си по произход, поради въоръжен конфликт, гражданска война, чужда агресия, нарушаване на човешките права или насилие в големи размери на територията на съответната държава или в отделен район от нея и които не могат по тези

причини да се завърнат там ([Закон за убежището и бежанците](#), чл. 1, ал. 3). Министерският съвет предоставя временна закрила, въведена с решение на Съвета на Европейския съюз. Срокът на временната закрила се определя с решението на Съвета на Европейския съюз. ([Закон за убежището и бежанците](#), чл. 2, ал. 2)

Релокирани от други държави в ЕС

Релокирането/преместването е прехвърляне на лица, които се нуждаят или вече се ползват от форма на международна закрила в една държава-членка на ЕС - в друга държава-членка на ЕС, в която биха получили подобна закрила.

През 2015 г. държавите членки на ЕС се договориха да вземат 160 000 души от Гърция и Италия и да ги релокират (преместят) в други страни от ЕС. Задължителните квоти обхващат общо 120 000 бежанци, които да бъдат релокирани в държави от целия Европейски съюз. Квотите се изчисляват по формула, която включва икономическото развитие, нивото на безработица, населението, както и начина, по който дадена държава вече е интегрирала бежанци.

След двугодишно функциониране около 29 000 души са релокирани. България е заявила желание да приеме 860 души от Гърция и 160 от Италия, като до момента ефективно е приела 50 човека от Гърция. Схемата за релокиране на бежанци от Гърция и Италия към вътрешността на ЕС приключи на 25 септември 2017 г.

Лица, презаселени от трети страни

Презаселването е прехвърлянето на лица, които не са граждани на ЕС или лица без гражданство, които са били идентифицирани като нуждаещи се от международна закрила в държава от ЕС, където са допуснати или на хуманитарна основа, или със статут на бежанец.

Бежанец

„Бежанец“ означава гражданин на трета държава, който поради основателни опасения от преследване, основано на раса, религия, националност, политическо мнение или принадлежност към определена социална група се намира извън държавата, чийто гражданин е, и който не може или поради тези опасения не желае да се обърне за закрила към тази държава, или лице без гражданство, което, като се намира по горепосочените причини извън държавата на предишното си обичайно пребиваване, не може или поради такива опасения не желае да се завърне в нея. (чл.2, [ДИРЕКТИВА 2011/95/ЕС](#))

Гражданин на трета страна

Чужденец, който е гражданин на държава, която не е членка на Европейския съюз, Европейското икономическо пространство и Швейцария

Мигрант

Лице, което се преселва доброволно от една държава в друга, за да намери работа или по добри условия на живот.

Макар и терминът „икономически мигрант“ да не съществува в правния мир, той се използва за строго специфична група от лица, които напускат дадена страна, за да живеят и работят в друга.

ВИДОВЕ ЗАКРИЛА В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Съгласно чл. 1, ал 2 от [Закона за убежището и бежанците](#) закрилата, която Република България предоставя на чужденци, включва: **убежище, международна закрила и временна закрила.**

Чл. 1. (2) Закрилата, която Република България предоставя на чужденци, включва убежище, международна закрила и временна закрила.

УБЕЖИЩЕТО е един от видовете закрила на чужденци, преследвани заради техните убеждения или дейност в защита на международно признати права и свободи и се предоставя от Президента на Република България съгласно чл. 98, т. 10 от [Конституцията на Република България](#).

Чл. 98. Президентът на републиката:
10. предоставя убежище;

Българската Конституция гарантира равенството пред закона на всички граждани, включително и чужденците, като не се допускат никакви ограничения на правата или привилегии, основани на раса, народност, етническа принадлежност, пол, произход, религия, образование, убеждения, политическа принадлежност, лично и обществено положение или имуществено състояние.

Законът за убежището и бежанците определя условията и реда за предоставяне на закрила на чужденци на територията на Република България, включително и условията и реда за предоставяне на убежище.

Съгласно [Закона за убежището и бежанците](#) всеки чужденец може да поиска предоставяне на убежище в Република България, като изложи искането си до Президента лично и по собствена воля.

По време на производството за предоставяне на убежище и след предоставяне на убежище чужденецът не може да бъде връщан на територията на държава, в която са застрашени неговият живот или свобода по причина на раса, религия, националност, принадлежност към определена социална група или политическо мнение и/или убеждение или той е изложен на опасност от изтезания или други форми на жестоко, нечовешко или унижително отнасяне или наказание.

Чужденците, подали молба за убежище или получили убежище в страната, носят гражданска, административно наказателна и наказателна отговорност при условията и по реда за българските граждани.

Съгласно чл. 6, ал. 2 от [Закона за убежището и бежанците](#) по искане на Президента на Република България длъжностните лица в Държавната агенция за бежанците установяват всички факти и обстоятелства от значение за производството за предоставяне на убежище и оказват съдействие на администрацията на Президента.

Чл. 6. (2) По искане на президента на Република България длъжностните лица в Държавната агенция за бежанците установяват всички факти и обстоятелства от значение за производството за предоставяне на убежище и оказват съдействие на администрацията на президента на Република България.

По време на производството за предоставяне на убежище чужденците имат всички права и задължения по Закона за убежището и бежанците.

На основание чл. 31 във връзка с чл. 32, ал. 1, т. 1 - 4 от [Закона за убежището и бежанците](#), чужденец с предоставено убежище има правата и задълженията на български гражданин с

изключение на:

1. да участва в избори за държавни и местни органи, в национални и местни референдуми, както и да участва в създаването и да членува в политически партии;
2. да заема длъжности, за които със закон се изисква българско гражданство;
3. да бъде военнослужещ;
4. други ограничения, изрично предвидени със закон.

МЕЖДУНАРОДНАТА ЗАКРИЛА включва статут на бежанец и хуманитарен статут според Закона за убежището и бежанците чл. 1, ал. 2 и се предоставя от председателя на Държавната агенция за бежанците при Министерския съвет съгласно Закона за убежището и бежанците чл. 2, ал. 3.

Чл. 2. (3) Председателят на Държавната агенция за бежанците предоставя международна закрила.

Статут на бежанец се предоставя на чужденец, който изпитва основателни опасения от преследване поради своята раса, религия, националност, принадлежност към определена социална група или поради политическото си мнение или убеждения и именно поради тези причини не може или не желае да се ползва от закрилата на държавата си по произход или да се завърне в нея. Следователно, един чужденец трябва да отговаря на записаните в закона изисквания и основания, за да му се предостави и да получи статут на бежанец в България. Чужденецът, на когото е предоставен статут на бежанец е лице, получило международна закрила.

Хуманитарен статут се предоставя на чужденец, който не отговаря на изискванията за предоставяне на статут на бежанец и е принуден да напусне или да остане извън държавата си по произход, тъй като в тази държава е изложен на реална опасност от тежки посегателства като смъртно наказание или екзекуция, изтезание, нечовешко или унизително отношение или наказание. Хуманитарният статут се предоставя и в случай на война, когато за хората от определена държава съществуват тежки и лични заплахи срещу живота или личността им като цивилни лица поради насилие, произтичащо от вътрешен или международен въоръжен конфликт. Следователно, един чужденец трябва да отговаря на записаните в закона изисквания и основания, за да му се предостави хуманитарен статут в България. Чужденецът, на когото е предоставен хуманитарен статут, е лице, получило международна закрила.

ВРЕМЕННА ЗАКРИЛА се предоставя в случай на масово навлизане на чужденци, които са принудени да напуснат държавата си по произход, поради въоръжен конфликт, гражданска война, чужда агресия, нарушаване на човешките права или насилие в големи размери на територията на съответната държава или в отделен район от нея и които не могат по тези причини да се завърнат там ([Закон за убежището и бежанците](#), чл. 1, ал. 3). Министерският съвет предоставя временна закрила, въведена с решение на Съвета на Европейския съюз. Срокът на временната закрила се определя с решението на Съвета на Европейския съюз. ([Закон за убежището и бежанците](#), чл. 2, ал. 2)

ЦЕЛЕВА ПОДРЕПА НА ИНТЕГРАЦИЯТА

На национално ниво правната уредба урежува целевата подкрепа на основата на Закона за убежището на бежанците /ЗУБ/, определящ условията и реда за предоставяне на международна закрила на лица от трети страни, пребиваващи на територията на Република България. На основание чл. 37а от ЗУБ с ПМС № 144 от 19.07.2017 г., обн., ДВ, бр. 60 от 25.07.2017 г., в сила от 25.07.2017 г. е приета **Наредба за условията и реда за сключване, изпълнение и прекратяване на споразумение за интеграция на чужденците с предоставено убежище или международна закрила**, по силата на която на чужденците с предоставено убежище или международна закрила се предлага сключване на споразумение за интеграция.

НАРЕДБА

за условията и реда за сключване, изпълнение и прекратяване на споразумението за интеграция на чужденците с предоставено убежище или международна закрила

Глава първа Общи положения

Чл. 1. С тази наредба се уреждат:

1. условията и редът за сключване, изпълнение и прекратяване на споразумението за интеграция на чужденци с предоставено убежище или международна закрила в Република България;
2. индикаторите за интеграция;
3. участието на органите на централната власт и кметовете на общини в процеса по изпълнение на споразумението за интеграция;
4. координацията и контролът по изпълнение на споразумението за интеграция;
5. отговорността при неизпълнение на споразумението за интеграция.

Чл. 2. При осъществяване на дейностите за интеграция на чужденците с предоставено убежище или международна закрила задължително се отчитат конкретните рискове за националната сигурност.

Чл. 3. (1) Споразумението за интеграция се сключва между чужденец с предоставено убежище или международна закрила в Република България и кмет на община.

(2) Споразумението за интеграция е за срок една година.

(3) Срокът на споразумението за интеграция може да бъде удължен еднократно за срока по ал. 2 по предложение на кмета на общината и с писменото съгласие на чужденеца с предоставено убежище или международна закрила в Република България.

(4) В случай че чужденецът е придружен от пълнолетни членове на неговото семейство, се сключва едно общо споразумение за интеграция.

(5) В случай че чужденецът е придружен от ненавършили пълнолетие членове на неговото семейство, след сключване на споразумение за интеграция се изготвят индивидуални интеграционни планове за всяко лице под 18-годишна възраст.

Чл. 4. (1) Споразумението за интеграция включва:

1. страните по споразумението;
2. срока, за който се сключва;
3. информация за:
  - а) възраст;
  - б) пол;
  - в) гражданство;

г) ниво на образование, наличие на професионален опит и професионална квалификация;

д) информация относно ненавършилите пълнолетие деца;

е) друга информация относно чужденеца, получена при изготвянето на личното му досие от Държавната агенция за бежанците при Министерския съвет;

4. конкретни дейности за интеграция;

5. правата и задълженията на чужденеца с предоставено убежище или международна закрила в Република България;

6. правата и задълженията на кмета на общината;

7. условията и реда за неговото изменение и прекратяване.

(2) Неразделна част от споразумението за интеграция е индивидуалният интеграционен план, който се изготвя от кмета на приемащата чужденеца община.

(3) В индивидуалния интеграционен план се включват конкретни мерки за интеграция и се отбелязват резултатите от тях в съответните области (образование, социално подпомагане, медицинско обслужване и здравно осигуряване, достъп до пазара на труда и други).

(4) Държавната агенция за бежанците при Министерския съвет предоставя на кмета на приемащата чужденеца община предварителна информация относно възрастта, пола, семейното положение, гражданството, нивото на образование, наличието на професионален опит и професионална квалификация, уменията, както и друга налична информация за чужденеца.

Глава втора

Критерии за интеграция на чужденците с предоставено убежище или международна закрила

Чл. 5. Индикаторите за оценка на ефективността на процеса на интеграция на лицата с предоставено убежище или международна закрила в Република България включват достъп до:

1. образование;
2. заетост;
3. обучение;
4. жилищно настаняване;
5. здравеопазване;
6. социално подпомагане и социални услуги.

Чл. 6. Достъпът до образование включва:

1. обучение на децата с предоставена международна закрила в предучилищно, основно и средно образование;
2. осигуряване на равен достъп до образование за чужденците с предоставено убежище или международна закрила.

Чл. 7. Достъпът до заетост включва:

1. информиране и консултиране за свободни работни места;
2. съдействие за осигуряване на заетост при работодател или за самостоятелна заетост;
3. прилагане на механизми за включване на интеграцията на чужденци с предоставено убежище или международна закрила в политиките по заетостта, включително за навършилите 16-годишна възраст, при условия и по ред, предвидени в трудовото законодателство, с оглед на тяхната специална закрила.

Чл. 8. Достъпът до обучение включва:

1. осигуряване на професионално обучение;
2. прилагане на механизми за включване на интеграцията на чужденци с предоставено убежище или международна закрила в политиките по учене през целия живот.

Чл. 9. Достъпът до жилищно настаняване включва:

1. осигуряване на услуги по консултиране за достъп до жилищно настаняване за чужденци с предоставено убежище или международна закрила;
2. прилагане на механизми за включване на интеграцията на чужденци с предоставено убежище или международна закрила в политиките по жилищно настаняване, социално включване и регионално развитие.

Чл. 10. Достъпът до здравеопазване включва осигуряване на здравни услуги на чужденци с предоставено убежище или международна закрила.

Чл. 11. Достъпът до социално подпомагане и социални услуги включва:

1. предоставяне на месечни социални помощи по Закона за социално подпомагане;
2. предоставяне на еднократни социални помощи за задоволяване на инцидентно възникнали здравни, образователни, комунално-битови и други жизненоважни потребности;
3. предоставяне на еднократна целева социална помощ за издаване на лична карта;
4. ползване на социална услуга „Център за временно настаняване“ в рамките на 3 месеца за календарна година;
5. предоставяне на целева помощ за отопление;
6. предоставяне на социални услуги;
7. осигуряване заплащането на оказаната болнична медицинска помощ за диагностика и лечение в лечебните заведения на лицата, които нямат доход и/или лично имущество, което да им осигурява лично участие в здравноосигурителния процес;
8. включване в програми и мерки за закрила на децата.

Чл. 12. (1) За оценка на изпълнението на индикаторите по чл. 6-11 компетентните институции събират информация за:

1. броя на децата с предоставена международна закрила, записани в детски градини и училища;
2. броя на чужденците с предоставено убежище или международна закрила, записани във висши училища;
3. броя на заетите чужденци с предоставено убежище или международна закрила;
4. броя на чужденците с предоставено убежище или международна закрила (според вида на статута им), които са използвали целеви услуги за достъп до жилищно настаняване;
5. броя на чужденците с предоставено убежище или международна закрила, на които са предоставени социални помощи и социални услуги.

(2) Изпълнението на критериите за интеграция на чужденеца с предоставено убежище или международна закрила се отразява в индивидуалния интеграционен план по чл. 4, ал. 2.

(3) Информацията по ал. 1 се събира обобщена и разделена по признак:

1. държава на произход или лице без гражданство;
2. пол;
3. възрастова група;
4. вид на получения статут;
5. вид на предоставената услуга/достъп.

Глава трета

Условия и ред за сключване и изпълнение на споразумението за интеграция

Чл. 13. (1) За сключване на споразумение за интеграция кметът на общината подава заявление пред Държавната агенция за бежанците при Министерския съвет.

(2) Към заявлението по ал. 1 се прилага информация за броя чужденци с предоставено

убежище или международна закрила, с които кметът желае да сключи споразумение за интеграция, както и информация за общината и предвидените мерки за интеграция.

(3) Кметът предоставя на Държавна агенция „Национална сигурност“ информация за броя на сключените споразумения за интеграция, както и всички налични данни за чужденците, с които са сключени споразуменията.

(4) Държавната агенция за бежанците при Министерския съвет води регистър на общините, подали заявления за сключване на споразумения за интеграция, и на сключените споразумения.

(5) Информацията по ал. 4 се предоставя ежемесечно на Националното сдружение на общините в Република България.

Чл. 14. Кметът на общината, подал заявление за сключване на споразумение за интеграция, или определено от него длъжностно лице:

1. организира приемането и оказва съдействие относно жилищното настаняване на чужденеца и членовете на неговото семейство;
2. вписва чужденеца и членовете на неговото семейство в регистъра на населението;
3. съдейства на чужденеца за подаване на заявление за издаване на български лични документи;
4. оказва съдействие при регистрация в дирекция „Бюро по труда“;
5. насочва към дирекция „Социално подпомагане“ при необходимост;
6. организира разработването на индивидуален интеграционен план за дете – член на семейството на чужденеца, съвместно с дирекция „Социално подпомагане“ и законния представител на детето;
7. съдейства за осигуряване на достъп до други административни услуги;
8. привписване на чужденеца и членовете на неговото семейство в регистъра на населението при необходимост ги насочва към Регионалното управление на образованието;
9. осигурява и контролира обхвата на подлежащите на задължително предучилищно и училищно образование деца и ученици, в това число малолетните и непълнолетните чужденци с предоставено убежище или международна закрила;
10. информира за възможностите за избор на личен лекар на територията на общината;
11. уведомява Министерството на вътрешните работи и Държавната агенция за бежанците при Министерския съвет за сключените споразумения за интеграция, за предсрочно прекратените споразумения и за основанията за прекратяването им;
12. уведомява съответните регионална здравна инспекция и здравноосигурителна каса за сключените споразумения за интеграция;
13. предоставя възможност за практикуване на спорт и за спортна изява;
14. контролира изпълнението на споразумението за интеграция.

Чл. 15. Индивидуалният интеграционен план по чл. 3, ал. 5 включва информация за:

1. оценката на потребностите на детето - образователни, здравни, физически, културни, религиозни, езикови и етнически;
2. възможностите за интеграция в общността въз основа на изследване на мнението и желанието на детето.

Чл. 16. Чужденец, който желае да сключи споразумение за интеграция, може да подаде заявление до Държавната агенция за бежанците при Министерския съвет по време на производството за предоставяне на международна закрила и в 14-дневен срок след връчване на решението за предоставяне на убежище или международна закрила.

Чл. 17. Със споразумението за интеграция чужденецът се задължава:

1. да изпълнява посочените в споразумението за интеграция задължения;

2. да запише и да осигури посещаването на детска градина и държавно или общинско училище на деца, които подлежат на задължително предучилищно и училищно образование;
3. да приеме предложената му подходяща работа и/или включване в програми и мерки за заетост и обучение на възрастни, както и в програми и проекти с интеграционна насоченост;
4. да се включи в обучения по български език;
5. да ползва предоставеното му жилище с грижата на добър стопанин;
6. да полага усилия за интегриране в местната общност и да зачита нейните традиции и обичаи;
7. да спазва законите и правовия ред и да не извършва противоправни деяния, които нарушават обществения ред.

Чл. 18. При частично или пълно неизпълнение на дейност от споразумението чужденецът може да направи възражение пред областния управител.

Глава четвърта **Участие на органите на централната власт**

Чл. 19. (1) Процесът по изпълнение на сключените споразумения за интеграция се координира от заместник министър-председател, определен от Министерския съвет.

(2) При осъществяване на дейността по ал. 1 заместник министър-председателят се подпомага от администрацията на Министерския съвет.

Чл. 20. Държавната агенция за бежанците при Министерския съвет:

1. съставя Интеграционен профил на чужденеца по време на процедурата за предоставяне на убежище и на международна закрила;
2. по време на процедурата за предоставяне на убежище и на международна закрила предоставя информация за възможността за сключване на споразумение за интеграция;
3. провежда за общините, подали заявления за сключване на Споразумение за интеграция, информационни кампании сред настанените в нейните териториални поделения чужденци, на които е предоставено убежище или международна закрила;
4. по време на процедурата за предоставяне на убежище и на международна закрила предоставя информационни материали, в които на разбираем за чужденеца език са обяснени произтичащите от сключването на споразумението за интеграция права и задължения;
5. предоставя на кметовете на общините, включени в регистъра по чл. 13, ал. 4, информация за чужденците, подали заявление за сключване на споразумение за интеграция;
6. оказва съдействие за транспортирането на чужденеца и на членовете на неговото семейство до съответната община.

Чл. 21. Министерството на образованието и науката определя условията и реда за приемане и обучение на чужденци, които търсят или на които е предоставено убежище или международна закрила за:

1. обучение по български език на малолетни и непълнолетни лица;
2. посещаване на подготвителни групи за задължително предучилищно образование;
3. посещаване на училище от малолетните и непълнолетните членове на семейството на чужденеца с предоставено убежище или международна закрила.

Чл. 22. (1) Министерството на труда и социалната политика чрез Агенцията за социално подпомагане при условията за българските граждани осигурява достъп до:

1. социални услуги;
2. социални помощи;
3. програми и мерки за закрила на децата.

(2) Министерството на труда и социалната политика чрез Агенцията по заетостта осигурява:

1. регистрация като търсещи работа лица в дирекции „Бюро по труда“;
2. посредничество по информиране и наемане на работа;
3. включване в програми и мерки за обучение и заетост.

Чл. 23. Министерството на здравеопазването чрез регионалните здравни инспекции осигурява на чужденеца, сключил споразумение за интеграция:

1. предоставянето на информация относно реда за провеждане на задължителните имунизации и реимунизации съгласно Имунизационния календар на Република България и съставянето на план за приоритетно провеждане на съответните за възрастта задължителни имунизации и реимунизации при липса на данни за проведени такива;
2. провеждането на задължителните имунизации и реимунизации по т. 1 до осъществяването на избор на личен лекар;
3. предоставянето на информация относно реда за извършване на профилактични прегледи и изследвания и съставянето на план за тяхното извършване;
4. предоставянето на информация относно правото му на достъп до здравни дейности по национални и регионални здравни програми;
5. предоставянето на информация относно здравните изисквания за прием в детско и учебно заведение;
6. извършването на противоепидемични мерки при необходимост.

Чл. 24. (1) Министерството на вътрешните работи осъществява контрол по спазването на законността и общественя ред в съответствие със законоустановените си правомощия.

(2) За констатирани административни нарушения и престъпления, извършени от чужденци с предоставено убежище или международна закрила, органите на Министерството на вътрешните работи уведомяват кмета на съответната община.

Чл. 25. Министерството на младежта и спорта насърчава и подпомага:

1. спортните организации за включване на чужденците с предоставено убежище или международна закрила в двигателна активност и практикуване на спорт с цел поддържане и усъвършенстване на двигателните им възможности, здравословен начин на живот и интеграция в българското общество;
2. младежките неправителствени организации и организациите, които работят със и за младите хора за реализиране на дейности, насочени към младежи - чужденци с предоставено убежище или международна закрила на възраст от 15 до 29 години.

Чл. 26. Държавна агенция „Национална сигурност“ идентифицира рискове за националната сигурност в процеса на интеграция на чужденци с предоставено убежище или международна закрила и осъществява аналитична и прогностична дейност в съответствие с правомощията си по закон.

Чл. 27. Държавната агенция за закрила на детето:

1. предоставя методическа подкрепа на органите за закрила на детето, както и наблюдава и контролира спазването на правата на децата - чужденци с предоставено убежище или международна закрила, на територията на страната;
2. координира работата по разработването на механизъм за взаимодействие между

отговорните институции в работата им по случаи на непридружени малолетни и непълнолетни чужденци, получили международна закрила.

Глава пета

Участие на международни и неправителствени организации и социални партньори при изпълнение на споразумението за интеграция

Чл. 28. (1) Международни и неправителствени организации могат да подпомагат органите на местната власт и чужденците с предоставено убежище или международна закрила при прилагането на споразумението за интеграция съгласно съответните им мандат и възможности, включително чрез:

1. споделяне на насоки, наръчници, инструменти и добри практики в областта на интеграцията на чужденци с предоставено убежище или международна закрила;
2. предоставяне на експертни консултации на компетентните органи и институции;
3. осигуряване на доброволци, медиатори, психолози, преводачи и други експерти за оказване на съдействие на чужденците с предоставено убежище или международна закрила за облекчаване и насочване към ползването на услуги в обществото и за тяхната по-добра интеграция;
4. съдействие при организиране на информационни събития и дейности за популяризиране на ползите от интеграцията на чужденците с предоставено убежище или международна закрила;
5. насърчаване на чужденците с предоставено убежище или международна закрила към двигателна активност и практикуване на спорт чрез:
  - а) създаване на условия за практикуване на спорт и включване в спортни занимания;
  - б) създаване на възможност за активен спорт, участие и изява;
6. участие в проектни дейности, насочени към младежите - чужденци с предоставено убежище или международна закрила, като:
  - а) доброволчески инициативи и обучения за придобиване на знания, умения и компетентности за интеграция;
  - б) предоставяне на услуги в областта на личностната реализация и мотивация за интеграция, насочени към младежи - чужденци на възраст от 15 до 29 години, чрез съществуващите финансови механизми - национални програми за младежта.

(2) Международните и неправителствените организации могат да влизат в партньорство с органите на централната и местната власт за прилагането на споразумението за интеграция.

Чл. 29. (1) Организацията на работодателите и на работниците и служителите, признати за представителни на национално равнище, както и Националната занаятчийска камара, могат да подпомагат органите на местното самоуправление и чужденците с предоставено убежище или международна закрила при прилагането на споразумението за интеграция.

(2) Национално представителните организации на работодателите и Националната занаятчийска камара могат да влизат в партньорство с органите на местната власт за прилагането на споразумението за интеграция.

Глава шеста

Прекратяване

Чл. 30. (1) Споразумението за интеграция се прекратява:

1. при смърт на чужденеца;
2. по взаимно съгласие между кмета на общината и чужденеца;
3. когато чужденецът е осъден с влязла в сила присъда, с която е наложено наказание

лишаване от свобода;

4. при отнемане или прекратяване на предоставената международна закрила с влязло в сила решение;
5. при настъпване на обстоятелства, които водят до невъзможност за изпълнението на заложените в споразумението дейности.

(2) В случаите по ал. 1, т. 1, 3, 4 и 5 споразумението продължава да се изпълнява по отношение на членовете на семейството на чужденеца по чл. 3, ал. 4.

Чл. 31. (1) Споразумението за интеграция може да бъде прекратено едностранно от кмета на общината при:

1. неизпълнение на задълженията на чужденеца по чл. 17;
2. грубо нарушаване на обществения ред, извършване на непристойни действия, изразяващи явно неуважение към обществото, констатирани от органите на Министерството на вътрешните работи;
3. трайно напускане от страна на чужденеца на територията на общината, с която е сключил споразумение за интеграция.

(2) В случаите по ал. 1, т. 1 и 3 кметът на общината уведомява Министерството на вътрешните работи и Държавната агенция за бежанците при Министерския съвет в 7-дневен срок.

Чл. 32. При промяна на адресната си регистрация по настоящ адрес чужденецът има право еднократно по своя инициатива да сключи ново споразумение с друга община за срок, не по-дълъг от оставащото време за изпълнение на първото споразумение.

Глава седма

Финансиране на политиката по интеграция

Чл. 33. (1) Източниците на финансиране на мерки и дейности за интеграция са:

1. фондове и програми на Европейския съюз;
2. фондове, програми и инструменти на други донори;
3. международни институции и организации;
4. национални средства по бюджетите, попадащи в обхвата на консолидираната фискална програма.

(2) Мерките и дейностите за интеграция на чужденци с предоставено убежище или международна закрила след преместване или презаселване се финансират по фонд „Убежище, миграция и интеграция“. Средствата се предоставят целево от отговорния орган по фонда - дирекция „Международни проекти“ на Министерството на вътрешните работи, по реда, предвиден в националните механизми за изпълнение на ангажиментите на Република България по преместване и презаселване.

Допълнителни разпоредби

§ 1. (1) Чужденец с предоставено убежище или с предоставен статут на бежанец има правата и задълженията на български гражданин с изключение на:

1. правото да участва в избори за държавни и местни органи, в национални и местни избори;
2. правото да участва в референдуми, както и да участва в създаването и да членува в политически партии;
3. да заема длъжности, за които със закон се изисква българско гражданство;
4. да бъде военнослужещ;
5. други ограничения, изрично предвидени със закон.

(2) Чужденец с предоставен хуманитарен статут има правата и задълженията на

чужденец с разрешено постоянно пребиваване в Република България.

(3) Достъпът до предлаганите възможности за интеграция в посочените в чл. 5 области се предоставя при условията за българските граждани и без да се нарушават човешките права и личното достойнство на чужденеца с предоставено убежище или международна закрила.

Преходни и заключителни разпоредби

§ 2. Наредбата се издава на основание чл. 37а, ал. 2 от Закона за убежището и бежанците и влиза в сила от деня на обнародването ѝ в „Държавен вестник“.

§ 3. Чужденците с предоставено убежище или международна закрила в Република България след 1 юли 2014 г. могат да поискат сключване на споразумение за интеграция по реда на тази наредба, но не по-късно от три години след получаването на решението, с което се предоставя убежище или международна закрила.

§ 4. Контролът по изпълнението на наредбата се осъществява от заместник министър-председател.

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ В НАРЕДБАТА

С Наредбата за условията и реда за сключване, изпълнение и прекратяване на споразумението за интеграция на чужденците с предоставено убежище или международна закрила, по силата на която на чужденците с предоставено убежище или международна закрила се уреждат:

1. условията и редът за сключване, изпълнение и прекратяване на споразумението за интеграция на чужденци с предоставено убежище или международна закрила в Република България;

2. въвеждането на индикатори за интеграция с цел ефективна оценка на процеса, степента на осигурен достъп до образование, обучение, заетост, жилищно настаняване, здравеопазване, социално подпомагане и услуги на основата на количествена и качествена информация за напредъка на всеки етап от интеграционния процес;

Индикаторите за оценка /чл. 5/ включват достъп до: образование; заетост; обучение; жилищно настаняване; здравеопазване; социално подпомагане и социални услуги.

Достъп до образование /чл. 6/ включва: обучение на децата с предоставена на международна закрила в предучилищно, основно и средно образование; осигуряване на равен достъп до образование.

Достъпът до заетост /чл. 7/ включва: информирание и консултиране за свободни работни места; съдействие за осигуряване на заетост при работодател или за самостоятелна заетост; прилагане на механизми за включване на интеграцията на чужденци с предоставено убежище или международна закрила в политиките за заетостта, включително за навършилите 16-годишна възраст, при условията и по ред, предвидени в трудовото законодателство, с оглед на тяхната специална закрила.

Достъпът до обучение /чл. 8/ включва: осигуряване на професионално обучение; прилагане на механизми за включване в политиките по учене през целия живот.

Достъпът до жилищно настаняване /чл. 9/ включва: услуги по консултиране за достъп до жилищно настаняване; прилагане на механизми за включване на интеграция в политиките за жилищно настаняване, социално включване и регионално развитие.

Достъпът до здравеопазване /чл. 10/ включва: осигуряване на здравни услуги.

Достъпът до социално подпомагане /чл. 11/ включва: предоставяне на месечни социални помощи по Закона за социално подпомагане; предоставяне на еднократни социални помощи за задоволяване на инцидентно възникнали здравни, образователни, комунално-битови и други жизнена потребности; еднократна целева социална помощ за издаване на лична карта; ползване на социална услуга „Център за временно настаняване“ в рамките на 3 месеца за

календарната година; предоставяне на целева помощ за отопление; предоставяне на социални услуги; осигуряване на заплащането на оказаната болнична медицинска помощ за диагностика и лечение в лечебните заведения на лицата, които нямат доход и/или лично имущество, което да им осигурява лично участие в здравноосигурителния процес; включване в програми и мерки за закрила на децата.

За оценка на изпълнението на индикаторите по чл. 6-11 компетентните институции събират информация за: броя на децата, записани в детски градини и училища; броя на записаните във висши училища; броя на заетите; броя на лицата /според вида на статута им/, ползвали целеви услуги за достъп до жилищно настаняване и броя на лицата, на които са предоставени социални помощи и социални услуги.

Изпълнението на критериите за интеграция на чужденец с предоставено убежище или международна закрила се отразява в индивидуалния интеграционен план по чл. 4, ал. 2.

Информацията се събира обобщена и разделена по следните признаци: държава на произход или лице без гражданство; пол; възрастова група; вид на получения статут; вид на предоставената услуга/достъп.

Урежда се и:

3. участието на органите на централната власт и кметовете на общини в процеса по изпълнение на споразумението за интеграция. Конкретизират се правата и задълженията на държавните и общински органи и институции: Държавната агенция за бежанците при Министерския съвет, Министерството на образованието и науката, Министерството на труда и социалната политика, Министерството на здравеопазването, Министерството на вътрешните работи, Министерството на младежта и спорта, Държавната агенция „Национална сигурност“, Държавната агенция за закрила на детето, Агенцията по заетостта, Агенцията за социално подпомагане, кметове на общини, областни управители и др.;

4. координацията и контролът по изпълнение на споразумението за интеграция;

5. отговорността при неизпълнение на споразумението за интеграция.

Определени са основните моменти при сключването на споразумение: задължително отчитане на конкретните рискове за националната сигурност при осъществяване на дейностите за интеграция на чужденците с предоставено убежище или международна закрила; страните на споразумението за интеграция /чужденец с предоставено убежище или международна закрила в Република България и кмет на община/; срокът за една година и условията за удължаването му; условията на сключване на споразумението при наличието на пълнолетни и непълнолетни членове/ индивидуални интеграционни планове за всяко лице под 18-годишна възраст.

Споразумението за интеграция /по чл. 4/ включва: страни по споразумението; срок на включване; възрастово-полова и образователна структура на лицата /ниво на образование, професионален опит и квалификация/; гражданство, информация за ненавършилите пълнолетие деца, информация от личното досие на чужденеца, изготвено от Държавната агенция за бежанците при Министерския съвет.

Определени са конкретните дейности за интеграция; правата и задълженията на чужденеца с предоставено убежище или международна закрила в България; правата и задълженията на кмета на общината; условията и реда на изменение и прекратяване на споразумението.

Същностна част от споразумението за интеграция е индивидуалният план, който се изготвя от кмета на приемащата община, в който се включват конкретните мерки за интеграция и се отбелязват резултатите от тях по съответните социални области: образование, социално подпомагане, медицинско обслужване, здравно осигуряване, достъп до пазара на труда и др. ДАБ предоставя на кмета на приемащата община предварителна информация по личните данни на лицата.

В Наредба се уреждат координацията и контролът по изпълнението на споразумението за интеграция, които се осъществяват от заместник министър-председател, подпомаган от администрацията на Министерския съвет.

Мерките и дейностите за интеграция се финансират от фондове и програми на

Европейския съюз, фондове, програми и инструменти на други донори, международни институции и организации, както и национални средства по бюджетите, попадащи в обхвата на консолидираната фискална програма.

Мерките и дейностите за интеграция на чужденци с предоставено убежище или международна закрила след преместване или презаселване се финансират по фонд „Убежище, миграция и интеграция“. Средствата се предоставят целево от Отговорния орган по фонда – дирекция „Международни проекти“ в Министерството на вътрешните работи по реда, предвиден в националните механизми за изпълнение на ангажиментите на България по преместване и презаселване.

Наредбата определя като важно мястото на общините с техния опит в отговорността за организиране, координиране и контрол в интеграционния процес чрез осигуряване на ефективна целева подкрепа за тези, които се нуждаят, да насърчават толерантността и изясняват ролята, смисъла и значението на мултикултурната общност. Подкрепата включва предоставяне на жилищно настаняване, езикови курсове, възможности за трудова заетост.

Наредбата е основата за изграждане на цялостната интеграционна програма, създава условията за инициативи за различни дейности.

Ролята на общините при сключването на споразумението за интеграция. В този смисъл Наредбата визира правата и задълженията на страните в споразумението, в процеса на интеграция съгласно Наредбата. Процесът на интеграция на чужденци в общината включва няколко етапи – подготвителна фаза, сключване на споразумението и изпълнение на споразумение, в т.ч. и неговото прекратяване.

ПОДГОТОВКА НА СКЛЮЧВАНЕ НА СПОРАЗУМЕНИЕ

Преценка на нуждите на общината от ново население, както и на възможностите за предоставяне на чужденеца и на членовете на неговото семейство на минималния изискуем от Наредбата набор от публични услуги, както и на други услуги, които общината може да предложи.

Примерни препоръчителни действия на приемащата община

На управленско ниво (кмет на общината, ресорен заместник-кмет) се инициира и възлага на общинската администрация организиране на обсъждане и изготвяне на доклад относно ползите и възможността за приемане на ново население, включително за интеграция на лица, получили международна закрила. Препоръчва се в обсъждането да участват експерти от общинската администрация и от общинските звена, предоставящи публични услуги, членове на ресорните комисии на Общинския съвет, представители на НПО и гражданското общество на територията на общината, както и външни експерти.

Препоръчително е обсъждането да включва:

- Оценка на състоянието на предоставяните на територията на общината публични услуги с оглед на Наредбата и възможностите за предоставяне на допълнителни услуги с акцент на въпросите относно жилищното настаняване на чужденците, записването на техните деца в общинска детска градина или училище, организацията и формите за посещаване на курсове по български език, принадлежност към уязвима група (специални потребности, обусловени от здравословното или семейното състояние на чужденеца и др.).
- Очертаване на възможно партньорството при изпълнение на споразумението и изготвяне на списък с НПО, предоставящи услуги на потребители в обхвата на Наредбата, НПО с опит в предоставяне на услуги на бежанци, Национално представителните организации на работодателите и Националната занаятчийска камара, други структури на бизнеса и гражданското общество. Препоръчително е да се разгледат и възможностите и формите за подкрепа от страна на международните организации, работещи в тази област.
- Анализ на приоритетите на общината, заложен в общинския план за развитие, с акцент

на възможностите за решението им с интегрирането на лица, получили международна закрила, на територията на населено място в общината.

- Организиране от ръководството на общината на информационна кампания сред населението относно възможностите и ползите за местната общност от интегриране на чужденци с предоставена международна закрила. В тази кампания като партньори може да участват и представители на институции и организации с опит в работата с бежанци.
- Организиране на обществено обсъждане

Експертният доклад, резултатите от информационната кампания и от общественото обсъждане могат да бъдат внесени за разглеждане от общинския съвет за приемане на решение за одобряване на набелязаните стъпки и действия за интегриране на чужденци и предоставена международна закрила и членове на техните семейства.

6. Кметът на общината взема окончателно решение и подава заявление до ДАБ

ДЕЙСТВИЯ НА КМЕТА НА ОБЩИНАТА, ЧУЖДЕНЕЦА С ПРЕДОСТАВЕНО УБЕЖИЩЕ ИЛИ МЕЖДУНАРОДНА ЗАКРИЛА И ДЪРЖАВНАТА АГЕНЦИЯ ЗА БЕЖАНЦИТЕ, ПРЕДХОЖДАЩИ СКЛЮЧВАНЕТО НА СПОРАЗУМЕНИЕ ЗА ИНТЕГРАЦИЯ

А) Подаване на заявление от кмета на общината до Държавната агенция за бежанците

Кметът на приемащата община взема окончателното решение и подава заявление до Държавната агенция за бежанците за броя чужденци с предоставено убежище или международна закрила, с които може да сключи споразумение за интеграция. Към заявлението се прилага информация за общината и предвидените мерки за интеграция.

Б) Подаване на заявление от чужденеца с предоставено убежище или международна закрила до Държавната агенция за бежанците

Държавната агенция за бежанците изготвя интеграционен профил на чужденеца по време на процедурата за предоставяне на убежище или международна закрила **и го информира за възможността за сключване на споразумение за интеграция**. Чужденец, който желае да сключи споразумение за интеграция, може да подаде заявление-декларация до Държавната агенция за бежанците **по време на производството за предоставяне на убежище или международна закрила или в 14-дневен срок след връчване на решението за предоставяне на убежище или международна закрила**.

В) Въз основа на подадените заявления от кметовете на общини и от чужденците Държавната агенция за бежанците извършва следните дейности:

- създава и води регистър на общините, заявили интерес за интеграция, и за броя на лицата, с които могат да бъдат сключени споразумения;
- предоставя ежемесечно информация на Националното сдружение на общините в Република България;
- организира и провежда информационни кампании за представяне на общините пред лицата, на които е предоставено убежище или международна закрила;
- предоставя на кметовете на общините, включени в регистъра, информация за лицата, заявили желание да сключат споразумение за интеграция, която съдържа информация като: възраст, пол, семейното положение, страна на произход, равнище на образование, наличие на професионален опит и професионална квалификация, умения, членове на семейството, за които също трябва да бъдат набелязани интеграционни мерки, както и наличие на придружаващи лица със специфични нужди или уязвимост, друга важна информация.

Г) Приемащата община изготвя индивидуален интеграционен план за чужденеца на база информацията на Държавната агенция за бежанците относно чужденците, заявили желание

да сключат споразумение за интеграция. Индивидуалният интеграционен план е неразделна част от споразумението за интеграция и включва система от мерки за интеграция, като в него подробно се разписват конкретните дейности по отношение на съответния чужденец, както и сроковете за тяхното изпълнение.

Индивидуалният интеграционен план се изготвя с активното участие на чужденеца. Препоръчително е след определяне на чужденците, които общината би желала да приеме въз основа на интеграционните им профили и преди подписване на споразумението, общината да проведе събеседване за уточняване на конкретното съдържание на интеграционните мерки от плана.

В случай, че чужденецът е придружен от членове на своето семейство, които са на негова издръжка, се сключва едно общо споразумение за интеграция, като се изготвят отделни интеграционни планове за всяко пълнолетно лице от семейството.

Д) Общината изпраща в Държавната агенция за бежанците изготвения индивидуален интеграционен план заедно със споразумението за интеграция. Държавната агенция за бежанците съдейства за транспортирането на чужденеца и членовете на неговото семейство до приемащата община.

Е) Кметът на общината предоставя на Държавна агенция „Национална сигурност“ информация за броя на сключените споразумения за интеграция, както и всички налични данни за чужденците, с които са сключени споразуменията.

СКЛЮЧВАНЕ НА СПОРАЗУМИЕНИЕ ЗА ИНТЕГРАЦИЯ

С приемането на чужденец с предоставена международна закрила в дадена община кметът на общината или упълномощено от него длъжностно лице от общинската администрация сключва с него споразумение за интеграция. В споразумението за интеграция се определят правата и задълженията на чужденеца, както и правата и задълженията на кмета на общината. Споразумението за интеграция и индивидуалният интеграционен план пораждаат съвкупност от взаимосвързани права и задължения на кмета на общината и на чужденеца. Кметът се подпомага от органите на изпълнителната власт в рамките на правомощията им да оказват съдействие на кмета на общината и на чужденеца при изпълнение на споразумението.

Създава се механизъм за координация между кмета на общината и териториалните подразделения на органите на изпълнителната власт при изпълнение и контрол на интеграционните мерки по споразумението, например споразумение за сътрудничество, в което се определят конкретните форми и начини на взаимодействие на база законоустановените правомощия на общината и териториалните подразделения на органите на изпълнителната власт.

Съдържанието на споразумението за интеграция включва:

1. страните по споразумението;
2. срока, за който се сключва;
3. информация за: а) възраст; б) пол; в) гражданство; г) ниво на образование, наличие на професионален опит и професионална квалификация; д) информация относно ненавършилите пълнолетие деца; е) друга информация относно чужденеца, получена при изготвянето на личното му досие от Държавната агенция за бежанците при Министерския съвет;
4. конкретни дейности за интеграция;
5. правата и задълженията на чужденеца с предоставено убежище или международна закрила в Република България;
6. правата и задълженията на кмета на общината;
7. условията и реда за неговото изменение и прекратяване.

Страни по споразумението

Споразумението за интеграция се сключва между чужденец с предоставено убежище или международна закрила в Република България и кмет на община. В случай че чужденецът е придружен от пълнолетни членове на неговото семейство, се сключва едно общо споразумение за интеграция.

Срок на споразумението

Споразумението за интеграция се сключва в писмена форма за срок от една година. Срокът може да бъде удължен еднократно с още една година по предложение на кмета на общината и с писменото съгласие на чужденеца. При промяна на адресната си регистрация по настоящ адрес чужденецът има право еднократно по своя инициатива да сключи ново споразумение с друга община за срок не по-дълъг от оставащото време за изпълнение на първото споразумение. Чужденците с предоставено убежище или международна закрила в Република България след 1 юли 2014 г. могат да поискат сключване на споразумение за интеграция, но не по-късно от три години след получаването на решението, с което се предоставя убежище или международна закрила.

Сключване на споразумение

Процесът на интеграция в съответната община започва със сключване на споразумение за интеграция, за което кметът на общината и чужденецът с предоставено убежище или международна закрила доброволно заявяват своето желание пред Държавната агенция за бежанците при Министерския съвет.

В подкрепа на сключването на споразумение, Държавната агенция за бежанците има следните задължения:

- съставя интеграционен профил на чужденеца по време на процедурата за предоставяне на убежище и на международна закрила;
- по време на процедурата за предоставяне на убежище и на международна закрила предоставя информация за възможността за сключване на споразумение за интеграция;
- предоставя на кмета на приемащата чужденеца община предварителна информация относно възрастта, пола, семейното положение, гражданството, нивото на образование, наличието на професионален опит и професионална квалификация, уменията, както и друга налична информация за чужденеца;
- оказва съдействие за транспортирането на чужденеца и на членовете на неговото семейство до съответната община;
- провежда за общините, подали заявления за сключване на споразумение за интеграция, информационни кампании сред настанените в нейните териториални поделения чужденци, на които е предоставено убежище или международна закрила;
- по време на процедурата за предоставяне на убежище и на международна закрила предоставя информационни материали, в които на разбираем за чужденеца език са обяснени произтичащите от сключването на споразумението права и задължения;
- води регистър на общините, подали заявления за сключване на споразумения за интеграция, и на сключените споразумения.

Чужденец, който желае да сключи споразумение за интеграция, може да подаде заявление до Държавната агенция за бежанците по време на производството за предоставяне на международна закрила и в 14-дневен срок след връчване на решението за предоставяне на убежище или международна закрила.

За сключване на споразумение за интеграция кметът на общината подава заявление пред Държавната агенция за бежанците. Към заявлението се прилага информация за броя чужденци с предоставено убежище или международна закрила, с които кметът желае да сключи споразумение за интеграция, както и информация за общината и предвидените мерки за интеграция.

Мерки за интеграция и подходи за практическото им изпълнение:

Споразумението съдържа следните мерки за интеграция:

1. **Жилищно настаняване** на лицата, получили закрила, и техните семейства.
2. **Записване в детска градина** и държавно или общинско училище на деца, подлежащи на задължителна предучилищна и училищна подготовка.

Записването в детска градина се извършва в детски градини - общинска собственост при спазване на Наредбата на общинския съвет. Условието и редът за приемане и преместване на учениците от I до XII клас се определят с държавния образователен стандарт за организацията на дейностите в училищното образование. На малолетните и непълнолетните чужденци, търсеци или получили международна закрила по реда на Закона за убежището и бежанците, се осигурява безплатно образование и обучение в държавните и в общинските детски градини и училища в Република България. При идентифициране на изискванията за достъп, които бежанците няма как да посрещнат в началото на престоя си на територията на общината, може да се дискутират възможности за премахване на тези пречки с цел интеграцията на децата в образователната система.

3. **Здравно осигуряване и обслужване.**

От датата на откриването на производство за предоставяне статут на бежанец или право на убежище възниква задължението за здравно осигуряване на чужденците, търсеци закрила. По време на производството по предоставяне на международна закрила здравните осигуровки се покриват от държавния бюджет. След получаване на бежански или хуманитарен статут здравните осигуровки на чужденеца, участващ в мерки по интеграция според Наредбата, се заплащат от общината.

Лицата имат право:

- на медицинска помощ по основния пакет от здравни дейности, гарантиран от бюджета на Националната здравноосигурителна каса;
- на избор на един изпълнител на медицинска помощ общопрактикуващ лекар, лекар по дентална медицина (стоматолог) или лечебно заведение, сключило договор с Районната здравноосигурителна каса (РЗОК);
- на спешна помощ там, където попаднат;
- да получат документ, необходим за упражняване на здравноосигурителните си права.

Общината оказва съдействие на чужденеца при избор на личен лекар. Съдействие за идентифициране на подходящ общопрактикуващ лекар може да се търси и от Районната здравноосигурителна каса.

4. **Достъп до обучение**

Предвижда включване в програми и мерки повишаване на професионалната квалификация за осигуряване на заетост:

- осигуряване на професионално обучение
- прилагане на механизми за включване на интеграцията на чужденци с предоставено убежище или международна закрила в политиките по учене през целия живот.

5. **Информирание за обявени свободни работни места**

Мерките по т. 6 и т. 7 се изпълняват чрез дейности по информирание и включване на чужденците във финансиран от държавата или изпълнявани от общината проекти по създаване и квалифициране на работната сила.

В споразумението за интеграция могат да бъдат включени и други дейности по инициатива на приемащата община.

Това е възможност за общината да включи мерки за интеграция, които биха били от полза за осигуряване на нейни дейности – наемане на работа на чужденеца в общински структури, създаване на заетост по повод предоставяне на общински публични услуги, въвеждане на възможности за стаж в общината и др.

Информация за мерките по т. 2 се предоставя на общината от Министерството на

образованието и науката, по т. 4 – от съответната Районна здравноосигурителна каса, а по т. 5, 6 и 7 – от съответното териториално поделение на Агенцията по заетостта.

Споразумението за интеграция се придружава от информационни материали в писмена форма, в които на разбираем за чужденеца език са обяснени произтичащите от споразумението за интеграция права и задължения, както и други права и задължения, произтичащи от българското законодателство.

Общината може да потърси съдействието на Държавната агенция на бежанците или НПО относно съдържанието на предвидените информационни материали.

ИЗПЪЛНЕНИЕ НА СПОРАЗУМЕНИЕТО ЗА ИНТЕГРАЦИЯ

I. ПРАВА И ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА КМЕТА НА ОБЩИНАТА

1. Приемане и жилищно настаняване на чужденеца и членовете на неговото семейство.

Според Наредбата жилищното настаняване на чужденеца може да се извърши както в жилища общинска собственост, така и в жилища, които са държавна или частна собственост.

- При настаняване в общинска или частна собственост на физически или юридически лица общината подготвя образец на заявление от заинтересован наемодател, публичен регистър на подадените заявления, ред за разглеждането им и информиране на заявителя за резултата, срока и условията на наемния договор. Този ред следва да бъде предварително и по подходящ начин огласен пред обществеността.
- При настаняване в жилище държавна собственост би могло общината да влезе в кореспонденция с областния управител за установяване възможностите и условията за настаняване в жилище държавна собственост.
- Настаняването в жилище общинска собственост се осъществява при спазване реда и условията на Закона за общинската собственост и наредбата на общинския съвет по чл. 45а, ал. 1 от Закона за общинската собственост. При необходимост кметът на общината внася предложение за актуализация на списъка на общинските жилища. Ако в наредбата е заложено изискване за българско гражданство на кандидата и/или изискване за наличие на определен период непрекъснато пребиваване на територията на общината, където е жилището, следва в общинския съвет да се внесе проект за изменение на наредбата с предложение за отпадане на подобни разпоредби поради противоречие със Закона за убежището и бежанците.

Разглежда се и възможност за настаняване на чужденеца в жилище като част от социална услуга, предоставяна от общината или възложена на външен доставчик.

2. Предоставяне на материална или финансова помощ за посрещане на основни битови нужди на чужденеца и членовете на неговото семейство съобразно индивидуалния интеграционен план;

3. Съдействие на чужденеца и членовете на неговото семейство за:

- а) вписване в регистъра на населението;
- б) подаване на заявление за издаване на български лични документи;

Вписването в регистъра на населението като административна услуга се извършва по реда и условията за българските граждани. Подаването на документите се извършва пред органите на Министерството на вътрешните работи при спазване на Закона за българските лични документи.

- в) Избор на личен лекар;

Задължението е свързано с информиране на общопрактикуващите лекари на територията на общината, упътване до лекарския кабинет за консултация срещу необходимите документи, съдействие при тяхната подготовка и записване. Уведомява съответните инспекция и здравноосигурителна каса за сключените споразумения за интеграция и за необходимостта

от прехвърляне на здравните осигуровки от ЛНЧ на ЕГН на лицето. При необходимост се търси съдействие от Държавната агенция за бежанците за прехвърлянето на данните за изплатените до момента помощи чрез съответната териториална дирекция на Националната агенция по приходите.

г) Регистрация в дирекция "Бюро по труда";

Всеки чужденец със статут на бежанец или хуманитарен статут, който желае да започне работа, има право да се регистрира като безработен по реда и условията на Закона за насърчаване на заетостта. Задължението се изразява в упътване на лицето до седалището на дирекция "Бюро по труда" за консултация по необходимите документи, съдействие при тяхната подготовка и извършване на регистрацията.

д) Насочване към дирекция "Социално подпомагане" - при необходимост;

Регистрацията като безработни в дирекции "Бюро по труда" и търсенето на работа са изисквания, за да могат лицата да кандидатстват за отпускане на социални помощи по Закона за социално подпомагане. Държавната агенция за бежанците издава удостоверение на чужденците със статут на бежанец или хуманитарен статут, които не разполагат с необходимите документи, удостоверяващи правото им на социално подпомагане. Съгласно Правилника за прилагане на Закона за социално подпомагане чужденците със статут на бежанец или хуманитарен статут, които са регистрирани в дирекции „Бюро по труда“ в тримесечен срок след връчване на решението за предоставяне на статут, могат да подадат молба за отпускане на месечна социална помощ, без да важи изискването за изтичане на 6 месеца от регистрацията в дирекция „Бюро по труда“ преди кандидатстването за социални помощи. Изискването за полагане на общественополезен труд от безработни лица в трудоспособна възраст, които получават месечна помощ по чл. 9 от Закона за социално подпомагане и не са включени в програмите за заетост по чл. 12б от същия закон, както и свързаните с тях санкции при отказ от полагане на общественополезен труд, не се прилагат спрямо чужденците със статут на бежанец или хуманитарен статут за периода на участие в програми и проекти, съдържащи мерки за интеграция.

е) достъп до други административни услуги;

Осигуряването на достъп до административни услуги се изразява в съдействие на чужденеца за заявяване и ползване на административни услуги, предоставяни от общината - адресна регистрация и/или издаване на удостоверение за постоянен или настоящ адрес, предоставяне на технически услуги и др.

4. Осигуряване и контролиране на задължителната предучилищна подготовка на децата и задължителното училищно обучение на учениците до 16-годишна възраст;

Осигурява се съдействие на чужденеца за записване на децата в общинска детска градина/училище и информиране относно неблагоприятните последици, когато те не посещават: глоби по Закона за предучилищното и училищното образование и прекратяване на споразумението.

5. Обучение по български език съобразно споразумението за интеграция и индивидуалния интеграционен план на чужденеца;

На деца и ученици, търсещи или получили международна закрила в страната по реда на Закона за убежището и бежанците, съгласно Наредба № 6 от 11.08.2016 г. за усвояването на българския книжовен език (ДВ, бр. 67 от 26.08.2016 г., в сила от 1.09.2016 г.) се осигуряват допълнителни условия за изучаване на български език в рамките на тяхното обучение в държавно или общинско училище, които са част от съответния държавен образователен стандарт. Записването на лица, търсещи и получили международна закрила, в държавни и общински училища се извършва по Наредба № 3 от 06.04.2017 г. за условията и реда за приемане и обучение на лицата, търсещи и получили международна закрила (ДВ, бр. 32 от 21.04.2017 г., в сила от 21.04. 2017)

6. Предоставяне на месечна помощ за деца, записани в подготвителна група за задължителна предучилищна подготовка, в размер, определен за българските деца в Закона за държавния бюджет за съответната година;

7. Предоставяне възможност за практикуване на спорт и спортни изяви;**8. Контрол за изпълнение на споразумението за интеграция;**

Задължението изисква проверки по собствена инициатива на определеното от кмета на общината длъжностно лице или по сигнал на лице/институция, предоставящи/контролиращи услугата, чийто ползвател е чужденецът. Възможно е създаване на координационен механизъм (споразумение за сътрудничество) между общината и териториалните поделения на съответните държавни органи за своевременно установяване и взаимно информиране относно случаи на неизпълнение на заложените в споразумението мерки за интеграция както от страна на чужденеца, така и от страна на кмета на общината.

9. Отчитане изпълнението на дейностите, заложи в споразумението за интеграция и индивидуализирани в подписаното споразумение за интеграция и в изготвения индивидуален интеграционен план.

Изпълнението на задължението може да се осъществи чрез периодично изготвяне на доклади от длъжностното лице за напредъка по изпълнение на споразумението – напр. тримесечни, шестмесечни или с по-голяма честота, с конкретни предложения за подобряване на изпълнението. На чужденеца също следва да се даде възможност за включване на предложения в доклада, които след преценка да бъдат реализирани в срока на споразумението.

Наредбата предоставя възможност за определяне на длъжностно лице, което текущо да съблюдава и контролира изпълнението на споразумението за интеграция предвид разнообразния характер на задълженията на кмета на общината. За целта определеното длъжностно лице изготвя лично дело на чужденеца, което улеснява проследяването и контрола по изпълнението на споразумението за интеграция. Целесъобразно е това лице да ползва език, който чужденецът разбира. В случаите, когато това не е възможно, може да се обмисли наемане на лице медиатор, владеещо разбираем за чужденеца език, което да подпомага длъжностното лице при изпълнение на споразумението.

Наредбата не предвижда осигуряване на средства за заплащане на труда на медиаторите. За тази цел може да се идентифицират доброволци или други лица от общността, както и да се потърси съдействие от Държавната агенция за бежанците, НПО и др.

II. ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА ЧУЖДЕНЕЦА

При изпълнение на споразумението за интеграция чужденецът се задължава:

1. да изпълнява задълженията си, предвидени за постигане на целите, заложи в индивидуалния интеграционен план;
2. да уведоми общината за настъпване на обстоятелства, които налагат промяна на индивидуалния интеграционен план;
3. да осигури посещаването на общинска или държавна детска градина, съответно на училище, от непълнолетните членове на своето семейство;
4. да ползва осигуреното му жилище с грижата на добър стопанин;
5. да приеме предложената му подходяща работа и/или включване в програми и мерки за заетост и обучение на възрастни, както и в програми и проекти с интеграционна насоченост.

Чужденецът има право да направи възражения пред общината за частично или пълно неизпълнение на определена дейност от споразумението за интеграция пред областния управител.

При промяна на адресната си регистрация по настоящ адрес чужденецът има право еднократно, по своя инициатива, да сключи ново споразумение с друга община за срок, **не по-голям от оставащото време за изпълнение на първото споразумение.**

Съблюдаването на изпълнението на задълженията на чужденеца изисква въвеждане на ефективен механизъм за контрол .

УЧАСТИЕ НА ОРГАНИТЕ НА ЦЕНТРАЛНАТА ВЛАСТ

Заместник министър-председател, определен от Министерския съвет, осъществява координацията на процеса по изпълнение на сключените споразумения за интеграция. В дейността си той се подпомага от администрацията на Министерския съвет.

Държавната агенция за бежанците при Министерския съвет има следните задължения:

1. съставя Интеграционен профил на чужденеца по време на процедурата за предоставяне на убежище и на международна закрила;
2. по време на процедурата за предоставяне на убежище и на международна закрила предоставя информация за възможността за сключване на споразумение за интеграция;
3. провежда за общините, подали заявления за сключване на Споразумение за интеграция, информационни кампании сред настанените в нейните териториални подразделения чужденци, на които е предоставено убежище или международна закрила;
4. по време на процедурата за предоставяне на убежище и на международна закрила предоставя информационни материали, в които на разбираем за чужденеца език са обяснени произтичащите от сключването на споразумението за интеграция права и задължения;
5. предоставя на кметовете на общините, включени в регистъра по чл. 13, ал. 4, информация за чужденците, подали заявление за сключване на споразумение за интеграция;
6. оказва съдействие за транспортирането на чужденеца и на членовете на неговото семейство до съответната община.

Министерството на образованието и науката

Определя условията и реда за приемане и обучение на чужденци, които търсят или на които е предоставено убежище или международна закрила за:

1. обучение по български език на малолетни и непълнолетни лица;
2. посещаване на подготвителни групи за задължително предучилищно образование;
3. посещаване на училище от малолетните и непълнолетните членове на семейството на чужденеца с предоставено убежище или международна закрила.

Министерството на труда и социалната политика

Чрез **Агенцията за социално подпомагане** при условията за българските граждани осигурява достъп до:

1. социални услуги;
2. социални помощи;
3. програми и мерки за закрила на децата.

Чрез **Агенцията по заетостта** осигурява:

1. регистрация като търсещи работа лица в дирекции „Бюро по труда“;
2. посредничество по информиране и наемане на работа;
3. включване в програми и мерки за обучение и заетост.

Министерството на здравеопазването

Чрез регионалните здравни инспекции осигурява на чужденеца, сключил споразумение за интеграция:

1. предоставянето на информация относно реда за провеждане на задължителните имунизации и реимунизации съгласно Имунизационния календар на Република България и съставянето на план за приоритетно провеждане на съответните за възрастта задължителни имунизации и реимунизации при липса на данни за проведени такива;

2. провеждането на задължителните имунизации и реимунизации по т. 1 до осъществяването на избор на личен лекар;
3. предоставянето на информация относно реда за извършване на профилактични прегледи и изследвания и съставянето на план за тяхното извършване;
4. предоставянето на информация относно правото му на достъп до здравни дейности по национални и регионални здравни програми;
5. предоставянето на информация относно здравните изисквания за прием в детско и учебно заведение;
6. извършването на противоепидемични мерки при необходимост.

Министерството на младежта и спорта насърчава и подпомага:

1. спортните организации за включване на чужденците с предоставено убежище или международна закрила в двигателна активност и практикуване на спорт с цел поддържане и усъвършенстване на двигателните им възможности, здравословен начин на живот и интеграция в българското общество;
2. младежките неправителствени организации и организациите, които работят със и за младите хора за реализиране на дейности, насочени към младежи - чужденци с предоставено убежище или международна закрила на възраст от 15 до 29 години.

Държавната агенция за закрила на детето:

1. предоставя методическа подкрепа на органите за закрила на детето, както и наблюдава и контролира спазването на правата на децата - чужденци с предоставено убежище или международна закрила, на територията на страната;
2. координира работата по разработването на механизъм за взаимодействие между отговорните институции в работата им по случаи на непридружени малолетни и непълнолетни чужденци, получили международна закрила.

Министерството на вътрешните работи

1. Осъществява контрол по спазването на законността и обществения ред в съответствие със законоустановените си правомощия.
2. Законствани административни нарушения и престъпления, извършени от чужденци с предоставено убежище или международна закрила, органите на Министерството на вътрешните работи уведомяват кмета на съответната община.

Държавна агенция „Национална сигурност“

Идентифицира рискове за националната сигурност в процеса на интеграция на чужденци с предоставено убежище или международна закрила и осъществява аналитична и прогностична дейност в съответствие с правомощията си по закон.

ПАРТНЬОРИ ПРИ ИЗПЪЛНЕНИЕ НА СПОРАЗУМЕНИЕТО

Наредбата създава обективни предпоставки за партньорства между общините, международните и неправителствените организации, Национално представителните организации на работодателите и Националната занаятчийска камара за изпълнение на споразумението за интеграция. Целесъобразно е сключване на споразумение за сътрудничество или други форми на взаимодействие, които биха предоставили допълнителни възможности и ползи на общината от интегрирането на чужденците като например: разкриване на допълнителни курсове по професионална квалификация или ключови компетентности за местното население; въвеждане на по-гъвкави форми на заетост в определени компании; възможности за развитие на проекти, които да благоприятстват социално-икономическото състояние на местната общност и др.

Международни и неправителствени организации могат да подпомагат органите на местната власт и чужденците с предоставено убежище или международна закрила при прилагането на споразумението за интеграция съгласно съответните им мандат и възможности, включително чрез:

1. споделяне на насоки, наръчници, инструменти и добри практики в областта на интеграцията на чужденци с предоставено убежище или международна закрила;
2. предоставяне на експертни консултации на компетентните органи и институции;
3. осигуряване на доброволци, медиатори, психолози, преводачи и други експерти за оказване на съдействие на чужденците с предоставено убежище или международна закрила за облекчаване и насочване към ползването на услуги в обществото и за тяхната по-добра интеграция;
4. съдействие при организиране на информационни събития и дейности за популяризиране на ползите от интеграцията на чужденците с предоставено убежище или международна закрила;
5. насърчаване на чужденците с предоставено убежище или международна закрила към двигателна активност и практикуване на спорт чрез:
  - а) създаване на условия за практикуване на спорт и включване в спортни занимания;
  - б) създаване на възможност за активен спорт, участие и изява;
6. участие в проектни дейности, насочени към младежите - чужденци с предоставено убежище или международна закрила, като:
  - а) доброволчески инициативи и обучения за придобиване на знания, умения и компетентности за интеграция;
  - б) предоставяне на услуги в областта на личностната реализация и мотивация за интеграция, насочени към младежи - чужденци на възраст от 15 до 29 години, чрез съществуващите финансови механизми - национални програми за младежта.

Международните и неправителствените организации могат да влизат в партньорство с органите на централната и местната власт за прилагането на споразумението за интеграция.

Организациите на работодателите и на работниците и служителите, признати за представителни на национално равнище, както и Националната занаятчийска камара, могат да подпомагат органите на местното самоуправление и чужденците с предоставено убежище или международна закрила при прилагането на споразумението за интеграция.

Национално представителните организации на работодателите и Националната занаятчийска камара могат да влизат в партньорство с органите на местната власт за прилагането на споразумението за интеграция.

ПРЕКРАТЯВАНЕ НА СПОРАЗУМЕНИЕТО

Общи основания за прекратяване – прекратяване от всяка от страните

Споразумението за интеграция се прекратява:

1. при смърт на чужденеца;
2. по взаимно съгласие между общината и чужденеца;
3. когато чужденецът е осъден с влязла в сила присъда, с която е наложено наказание лишаване от свобода;
4. при отнемане или прекратяване на предоставената международна закрила с влязло в сила решение;
5. при настъпване на обстоятелства, които водят до невъзможност за изпълнението на заложените в споразумението дейности;
6. при неизпълнение на дейности от споразумението по вина на чужденеца или общината.

В случаите по т. 1, 3, 4 и 5 споразумението продължава да се изпълнява по отношение на

останалите членове на семейството на чужденеца.

Основания за едностранно прекратяване от кмета на общината при виновно поведение на чужденеца

1. системно нарушаване на обществения ред;
2. неизпълнение на задълженията по споразумението и мерките, заложи в индивидуалния интеграционен план;
3. отказ от предложена подходяща работа и/или включване в програми и мерки за заетост и обучение на възрастни.

С оглед поемането на финансови и други права и задължения е необходимо прекратяването да се извършва чрез отправяне на писмено волеизявление до другата страна.

СЕКТОРИ НА ИНТЕГРАЦИЯ

ДОКУМЕНТИ ЗА САМОЛИЧНОСТ

Гражданска регистрация

Гражданската регистрация на лицата, получили бежански или хуманитарен статут, се извършва на основание Чл. 3. (2) от [Закон за гражданската регистрация](#).

В регистъра на населението се вписват: в) получили статут на бежанец или хуманитарен статут или на които е предоставено убежище в Република България.

Електронен личен регистрационен картон и Единен граждански номер

Издаването на Електронен личен регистрационен картон и ЕГН на лицата, получили бежански или хуманитарен статут, се прави на основание чл. 26 (3) от [Закон за гражданската регистрация](#), въз основа на следните документи:

- решение за предоставен статут на бежанец или хуманитарен статут;
- акт за раждане на дете, родено на територията на страната, от родители със статут на бежанец или хуманитарен статут;
- заявление за постоянен адрес и адресна карта за настоящ адрес в тази община.

Адресна регистрация

Съгласно чл. 92 (2) от [Закона за гражданската регистрация](#) за адресна регистрация трябва да се представи договор за наем със собственика на имота; писмено съгласие на собственика на имота, което става чрез декларация по образец.

Услугата е безплатна и се извършва до седем дни след заявяването.

Процедурите се извършват от Единната система за гражданска регистрация и административно обслужване на населението (ЕСГРАОН) на съответната община или кметство според [Наредба № рд-02-20-9 от 21 май 2012 г. за функциониране на единната система за гражданска регистрация](#).

ЖИЛИЩНО НАСТАНЯВАНЕ

Наемане на жилище под наем

Лицата, получили бежански или хуманитарен статут, могат да сключат договор за наем съгласно [Закона за задълженията и договорите](#).

Наемането на жилище под наем от лицата, получили статут на бежанец или хуманитарен статут, се извършва по реда и условията за българските граждани.

За наемането на имот са необходими валидни български или международни документи за самоличност.

За наемането на жилище под наем се сключва писмен договор между лицето и собственика на жилището, в два екземпляра – за всяка от страните.

При търсене на жилище под наем може да се ползват услугите на брокер или посредник, като се сключва договор за посредническата услуга. След наемането на жилището наемателят (лице, получило бежански или хуманитарен статут) трябва да си направи адресна регистрация в съответната община.

Адресна регистрация

Наемателят (лице, получило бежански или хуманитарен статут) трябва да си направи адресна регистрация в съответната община в присъствието на собственика на жилището и представяне на лични документи, договор за наем, нотариален акт на имота и съгласие на собственика на имота с декларация по образец.

Настаняване в общинско жилище

Настаняването на лица, получили бежански или хуманитарен статут, се извършва на основание на наредби, определящи условията за установяване на жилищни нужди на граждани, настаняване под наем и продажба на общински жилища на всяка община.

София: [Наредба на Столична община, която определя условията и реда за установяване на жилищни нужди на граждани, настаняване под наем и продажба на общински жилища на Столична община, както и конкретните правомощия на кмета на общината и кметовете на райони.](#)

Сред условията в София са поне един член от семейството/домакинството да е български гражданин и да е с адресна регистрация и постоянен адрес в Столична община поне 10 години.

Пловдив: [Наредба за условията и реда за установяване на жилищни нужди, за настаняване в общински жилища и продажбата им.](#)

Сред условията в Пловдив са поне един член от семейството/домакинството да е български гражданин и да е с адресна регистрация и постоянен адрес в общината поне 10 години.

Варна: [Наредба за условията и реда за установяване на жилищни нужди на гражданите, настаняване и продажба на общински жилища.](#)

Сред условията във Варна са поне един член от семейството/домакинството да е български гражданин и да е с адресна регистрация и постоянен адрес в общината поне 5 години.

Бургас: [Наредба за условията и реда за установяване на жилищни нужди на граждани, настаняване под наем и продажба на общински жилища.](#)

Сред условията в Бургас са адресна регистрация и постоянен адрес поне 5 години без прекъсване.

Русе: [Наредба №6 за условията и реда за установяване на жилищни нужди, настаняване под наем и разпореждане с жилища – общинска собственост](#)

Сред условията в Русе са адресна регистрация и постоянен адрес поне 5 години без прекъсване.

ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ

Спешна медицинска помощ

Лицата, получили бежански или хуманитарен статут, както всички лица на територията на Република България, получават спешна медицинска помощ безплатно и независимо от наличието на здравни осигуровки на основание чл. 4 от [Наредба № 25 от 4 ноември 1999 г. за оказване на спешна медицинска помощ](#).

Спешната медицинска помощ включва всички медицински дейности, насочени към възстановяване на остро настъпили животозастрашаващи нарушения и поддържане виталните функции на организма на основание чл. 2 от [Наредба № 25 от 4 ноември 1999 г. за оказване на спешна медицинска помощ](#).

Всички лечебни заведения оказват необходимия обем от спешна медицинска помощ на всяко лице, нуждаещо се от такава, независимо от неговото гражданство, местожителство и лечебно-осигурителен статут на основание чл. 3 от

[Наредба № 25 от 4 ноември 1999 г. за оказване на спешна медицинска помощ](#).

Разходите по оказване на спешна медицинска помощ до хоспитализиране на пациента се поемат от държавата на основание чл. 7 от [Наредба № 25 от 4 ноември 1999 г. за оказване на спешна медицинска помощ](#).

ОБРАЗОВАНИЕ

Достъп до предучилищно образование

Предучилищното образование се осъществява от детските градини, а задължителното предучилищно образование – от детските градини и училищата.

Записването в детска градина или училище на малолетните лица, получили бежански или хуманитарен статут, се извършва при условията и по реда за българските граждани, регламентирани в Глава пета, Раздел IV от [Закона за предучилищното и училищното образование](#) и в [Наредба №5 за предучилищното образование](#), издадена от министъра на образованието и науката.

Постъпването на децата за предучилищно образование се осъществява целогодишно. Записването, отписването и преместването в общинските детски градини се извършват съгласно наредба на общинския съвет, както и съгласно правилниците на училищата, в които се осъществява предучилищното образование. Директорите осигуряват приоритетно места за деца, подлежащи на задължителна предучилищна подготовка.

Условията за записване в детска градина или училище се определят от всяка община и могат да бъдат намерени в сайта на съответната община.

Достъпът до детска градина или училище става след кандидатстване и класиране за място в детската градина. Може да се кандидатства по общи критерии, както и по социални критерии. След успешно класиране детето може да бъде записано в детската градина или училището, като родителят/настойникът/попечителят предостави на директора необходимите документи за записване в зависимост от Наредбата на съответната община.

Някои общини са разработили електронни системи за кандидатстване, записване и обслужване на детските градини. Например:

Столична община – [Информационна система за обслужване на детските заведения](#).

Община Пловдив – [Система за електронно централизирано класиране за прием на децата в общинските детски ясли и детски градини](#).

Списък на детските градини може да бъде намерен в [Регистъра на институциите в системата на предучилищното и училищното образование](#).

ЗАЕТОСТ

Право на заетост

Лицата с предоставен статут на бежанец или хуманитарен статут имат равни права по отношение на заетост с тези на българските граждани.

Лицата в процедура по предоставяне на международна закрила имат правото да работят 3 месеца след подаване на молбата за закрила по чл. 29 (3) от [Закон за убежището и бежанците](#), за което се издава служебна бележка.

Достъп до пазара на труда

За улесняване достъпа до пазара на труда лицата, получили статут на бежанец или хуманитарен статут, имат право да се регистрират в териториалното поделение на Агенцията по заетостта дирекция „Бюро по труда“ по местоживеене, на основание чл. 18 (3) от [Закон за насърчаване на заетостта](#). Съгласно този член правата могат да упражняват:

2. лицата, на които е предоставено право на убежище;
3. лицата, на които е предоставен статут на бежанец или хуманитарен статут.

Регистрацията в [дирекции „Бюро по труда“](#) се извършва лично въз основа на:

- документ за самоличност (лична карта на бежанец, карта на чужденец с хуманитарен статут или карта на чужденец, получил убежище);
- документ, удостоверяващ адресна регистрация по настоящ адрес (в случаите, когато регистрацията в Дирекции „Бюро по труда“ се извършва по адрес, различен от вписания в документа за самоличност);

- заявление-декларация по установен образец, утвърден от изпълнителния директор на [Агенцията по заетостта](#).

Лицата, на които е предоставен статут на бежанец или хуманитарен статут, имат равен достъп и ползват всички права по [Закона за насърчаване на заетостта](#) относно включване в дейности по заетост и обучение, като при осъществяването на трудовото посредничество не се допуска пряка или непряка дискриминация, привилегии или ограничения, основани на народност, произход, пол, раса и др.

След регистрация в [дирекции „Бюро по труда“](#), лицата, търсещи работа, могат да ползват:

1. информация за обявени свободни работни места;
2. информация за програми и мерки за запазване и насърчаване на заетостта;
3. посредничество по информиране и наемане на работа;
4. психологическо подпомагане;
5. професионално ориентиране;
6. включване в обучение на възрастни;
7. мотивиране за активно поведение на пазара на труда и включване в програми и мерки за заетост и обучение;
8. стипендия за обучение, средства за транспорт и квартира за времето на обучението (чл. 17 от [Закона за насърчаване на заетостта](#)).

Регистрацията в [дирекция „Бюро по труда“](#) е задължително условие за достъп до обезщетения за безработица и социални помощи и услуги.

Услугите, предоставяни от [Агенцията по заетостта](#) и териториалните поделения, са безплатни и се предоставят на официалния за държавата език – български.

СОЦИАЛНО ПОДПОМАГАНЕ

Месечна парична помощ

Месечна помощ на лица получили бежански или хуманитарен статут се отпуска по реда и условията за българските граждани на основание чл. 9, 10 и 11 на [Правилника за прилагане на Закона за социалното подпомагане](#).

Важно условие за месечна парична помощ е регистриране в дирекции „Бюро по труда“ в 3-месечен срок от връчването на решението за предоставяне статут на бежанец или хуманитарен статут. Ако регистрацията не е направена в този срок, то лицата могат да подадат заявление-декларация за отпускане на помощта по настоящ адрес в дирекция „Социално подпомагане“ след като навършат 6 месеца регистрация.

Важно условие за месечна парична помощ е регистриране в дирекции „Бюро по труда“ в 3-месечен срок от връчването на решението за предоставяне статут на бежанец или хуманитарен статут. Ако регистрацията не е направена в този срок, то лицата могат да подадат заявление-декларация за отпускане на помощта по настоящ адрес в дирекция „Социално подпомагане“ след като навършат 6 месеца регистрация.

Лицата в трудоспособна възраст, за да получават месечна социална помощ задължително полагат общественополезен труд 14 дни по 4 часа дневно, съгласно чл. 12 от [Правилника за прилагане на Закона за социалното подпомагане](#).

Не полагат общественополезен труд лица с предоставен статут на бежанец или хуманитарен статут за периода на участие в програми и проекти, съдържащи мерки за интеграция на чужденците в Република България.

Повече информация на страницата на [Дирекции „Социално подпомагане“](#)

Помощ за отопление

Отпускане на помощи за отопление на лица получили бежански или хуманитарен статут се извършва по реда и условията за българските граждани, определени, в [Наредба № РД-07-5 От 16 май 2008 г. за условията и реда за отпускане на целева помощ за отопление](#).

Право на целева помощ за отопление имат лицата и семействата, чийто средномесечен

доход за предходните 6 месеца преди месеца на подаване на заявлението-декларация е по-нисък или равен от диференциран минимален доход за отопление и отговарят на условията на чл. 10 и 11 от [Правилник за прилагане на Закона за социално подпомагане](#).

Периодът за кандидатстване за помощ за отопление е от 1 юли до 31 октомври. Помощта се отпуска за периода 1 ноември - 31 март.

Повече информация на страницата на [Дирекции „Социално подпомагане“](#)

Месечна целева помощ за заплащане на наем на общински жилища

Лицата, получили бежански или хуманитарен статут имат право на месечна целева помощ за заплащане на наем на общински жилища по реда и условията за българските граждани.

Съгласно чл. 14 от [Правилника за прилагане на Закона за социалното подпомагане](#) право на месечна целева помощ за заплащане на наем на общински жилища ползват лицата, ако заповедта за настаняване в общинско жилище е на тяхно име и чийто доход от предходния месец е до 250 на сто от диференцирания минимален доход, ако са:

1. сираци до 25-годишна възраст, завършили социален учебно-професионален център;
2. самотни стари хора над 70-годишна възраст;
3. родител, отглеждащ сам дете/деца.

Помощта се изплаща след представяне на разходооправдателен документ /квитанция за платен наем на общинско жилище/.

Еднократна помощ за задоволяване на инцидентно възникнали здравни, образователни, комунално-битови и други жизненоважни потребности.

При инцидентно възникнали здравни, образователни, комунално - битови и други жизненоважни потребности, бежанците и чужденците с хуманитарен статут имат право да подадат заявление за отпускане на еднократна социална помощ по реда на чл.16 от [Правилника за прилагане на Закона за социалното подпомагане](#).

Еднократна помощ за издаване на лична карта

Съгласно чл. 16а от [Правилника за прилагане на Закона за социалното подпомагане за издаване на лична карта](#) на лицата може да се отпуска еднократно целева помощ до размера на гарантирания минимален доход, който към момента е 65 лева. Помощта се отпуска независимо от еднократната парична помощ по чл. 16 от [Правилника за прилагане на Закона за социалното подпомагане](#).

Право на безплатно пътуване с железопътен транспорт в страната

Лицата със 71 на сто или над 71 на сто степен на трайно намалена работоспособност или определени вид и степен на увреждане, децата до 16-годишна възраст с трайно увреждане и военноинвалидите имат право на безплатно пътуване два пъти в годината - отиване и връщане, с железопътния транспорт в страната.

Правото на безплатен транспорт по чл. 19 от [Правилника за прилагане на Закона за социалното подпомагане](#) се ползва срещу представено удостоверение, издадено от дирекция "Социално подпомагане" по постоянен адрес на лицата въз основа на заявление-декларация със свободен текст, подадена от тях.

Подкрепа по оперативната програма за храни

Лицата с предоставен статут на бежанец или хуманитарен статут имат право на подкрепа по Оперативната програма за храни по реда и условията за българските граждани.

Подкрепата по оперативната програма ще се реализира чрез два основни типа операции – предоставяне на индивидуални пакети хранителни продукти и осигуряване на топъл обяд.

Под формата на индивидуални пакети хранителни продукти подкрепата по програмата ще се предоставя на лица и семейства, подпомагани по реда на Наредба № РД-07-5 от 2008 г. за условията и реда за отпускане на целеви помощи за отопление.

Под формата на топъл обяд, подкрепата по програмата ще се предоставя на лица и семейства на месечно подпомагане, с доход по-нисък от диференцирания минимален доход; самотно живеещи лица, получаващи минимални пенсии /за осигурителен стаж и възраст, за инвалидност, социални и наследствени пенсии/; скитащи и бездомни деца и лица. Партньорски организации за предоставянето на топъл обяд на лицата от целевата група ще бъдат общини или райони на общини на територията на Република България.

Повече информация може да бъде намерена на електронната страница на [Агенцията за социално подпомагане](#).

Право на целеви средства за диагностика и лечение в лечебни заведения за болнична помощ

Право на целеви средства за диагностика и лечение в лечебни заведения за болнична помощ имат лица, които нямат доход или лично имущество, което да им осигурява участие в здравеоосигурителния процес съгласно Постановление на Министерски съвет 17/2007. В случаите, при които лицата отговарят на условията на чл. 1, ал. 3 от Постановлението в обхвата му попадат и чужденците, на които е предоставено убежище, статут на бежанец или хуманитарен статут.

Повече информация можете да получите на електронната страница на [Агенцията за социално подпомагане](#).

Социален патронаж

Лицата получили бежански или хуманитарен статут имат право на социален патронаж по реда и условията за български граждани, организиран от Службите за социален патронаж към общините срещу заплащане.

Повече информация на страницата на Дирекции „Социално подпомагане“ на електронната страница на съответната община.

Настаняване в домове за стари хора

Настаняване в домове за стари хора на лица с предоставен статут на бежанец или хуманитарен статут се извършва по реда и условията за българските граждани. В домовете за стари хора срещу определено заплащане се осигуряват настаняване, храна, медикаменти и медицинска помощ.

Повече информация на страницата на [Дирекции „Социално подпомагане“](#)

Помощи за хора с увреждания

Лицата получили бежански или хуманитарен статут имат право на помощи за хора с увреждания по реда и условията за българските граждани, определени в [Закона за интеграция на хората с увреждания](#) и Правилник за прилагане на закона.

Условие за отпускането на месечна добавка за социална интеграция е наличието на експертно решение издадено от ТЕЛК/НЕЛК, социална оценка и подадено заявление-декларация в дирекция „Социално подпомагане“ по постоянен адрес на лицето с увреждане, от него, законен негов представител или от упълномощено от него лице

Право на социална пенсия

Лицата получили бежански или хуманитарен статут имат право на [пенсии, несвързани с трудова дейност](#), като социална пенсия за старост, социална пенсия за инвалидност

Социална пенсия за старост

Право на социална пенсия имат лицата, навършили 70-годишна възраст, когато годишният доход на член от семейството към датата на навършване на възрастта е по-малък от сбора на гарантирания минимален доход, установен за страната през последните 12 месеца.

Социална пенсия за инвалидност

Право на социална пенсия за инвалидност имат лицата навършили 16-годишна възраст с

трайно намалена работоспособност / вид и степен на увреждане повече от 71 на сто.

Систематизирана информация за всички видове социални помощи, както и адресите на [дирекциите „Социално подпомагане“](#) може да бъде намерена на страниците на [Дирекции „Социално подпомагане“](#) и [Агенцията за социално подпомагане](#).

СЪБИРАНЕ НА СЕМЕЙСТВО

Право на събиране на семейство

Лицата с предоставен бежански или хуманитарен статут имат право на събиране на семейство на основание чл.34 ал. 1 от [Закона за убежището и бежанците](#):

“Чужденец с предоставена международна закрила има право да поиска да се събере със семейството си на територията на Република България.”

Процедура по събиране на семейство

Лицата с предоставен бежански или хуманитарен статут, желаещи събиране на членовете на семейството си, следва да подадат молба и документи до Държавната агенция за бежанците, доказващи брак или родство. Членове на семейството са определени в § 1 т. 3 от Допълнителните разпоредби на Закона за убежището и бежанците:

- Съпруг или съпруга или лице, с което получилият закрила се намира в стабилна и дълготрайна връзка;
- Ненавършили пълнолетие и невстъпили в брак деца;
- Родители на всеки от съпрузите, които поради напреднала възраст или тежко заболяване не са способни да се грижат сами за себе си и се налага да живеят в едно домакинство със своите деца.

В случай на неналичие на документи, удостоверяващи брак или родство, те се удостоверяват с декларация или други документи на основание чл. 34 (5) от [Закона за убежището и бежанците](#): „Когато чужденецът не може да представи официални документи, доказващи брака или родството, те се установяват с подписана от него декларация или по друг начин”.

При необходимост е възможно да бъде проведен разговор (интервю) за уточняване на подробностите.

След разглеждане на молбата Държавната агенция за бежанците има право да позволи или откаже събиране на семейство.

Събиране на семейство в случаите на непридружени малолетни

Непридружените малолетни лица имат право на събиране с родителите си или друг пълнолетен член на семейството или лице, което отговаря за него на основание чл. 34 (4) от [Закона за убежището и бежанците](#): „Председателят на Държавната агенция за бежанците разрешава събирането на непридружен малолетен или непълнолетен чужденец с предоставена международна закрила с родителите му или с друг пълнолетен член на семейството му или с лице, което отговаря за него по силата на закон или обичай, когато родителите му са починали или са в неизвестност”.

Обжалване на отказ

Ако бъде получен отказ за събиране на семейството, чужденците имат право да подадат жалба до съда и да поискат отказът да бъде отменен и съдът да разпореди на Държавната агенция за бежанците да даде разрешение за събиране.

Жалбата трябва да бъде подадена до Административен съд по постоянен адрес в срок от 14 дни от деня, в който е получено решението за отказ срещу подпис.

Жалбата се разглежда на две съдебни инстанции – ако решението на Административния съд е отрицателно, може да се подаде последна жалба до Върховния административен съд на България. Решението на Върховния съд е окончателно.

След получаване на решение за събиране на семейство в България

Копие на решението се изпраща от получилия закрила до членовете на семейството, които ще пътуват за България. Необходимо е те да имат редовен международен паспорт.

Членовете на семейството трябва да се явят в българска консулска служба за изваждане на виза тип D – за дългосрочно пребиваване. Ако в страната по произход няма такава служба, те ще трябва да уточнят чрез МВНР в коя близка държава такава функционира (гражданите на Сирия трябва да подават документи за виза в посолството на България в Бейрут, Ливан).

За издаване на виза D са необходими:

- Копие на решението за семейно събиране;
- Заявление за издаване на виза;
- Редовен документ за задгранично пътуване;
- Актуална цветна снимка;
- Медицинска застраховка;
- Квитанция за платена такса (около 150 долара).

Издаването на визата отнема около 40 дни.

Закупуването на билети за пътуване е за сметка на лицата.

БЪЛГАРСКО ГРАЖДАНСТВО

Придобиване на българско гражданство на лица, получили бежански или хуманитарен статут, се извършва по реда и условията, определени в чл. 13 на [Закона за българското гражданство](#).

Лице, получило статут на бежанец или убежище преди не по-малко от три години към датата на подаване на молбата за натурализация, може да придобие българско гражданство, ако отговаря на условията по чл. 12, ал. 1, т. 1, 3, 4 и 5.

Лице, получило хуманитарен статут преди не по-малко от пет години към датата на подаване на молбата за натурализация, може да придобие българско гражданство, ако отговаря на условията по чл. 12, ал. 1, т. 1, 3, 4 и 5.

Условията за получаване на българско гражданство са определени в чл. 12. на [Закона за българското гражданство](#).

Чл. 12. (1) Лице, което не е български гражданин, може да придобие българско гражданство, ако към датата на подаване на молбата за натурализация:

1. е пълнолетно;
3. не е осъждано за умишлено престъпление от общ характер от български съд и срещу него няма образувано наказателно производство за такова престъпление, освен ако е реабилитирано;
4. има доход или занятие, което му дава възможност да се издържа в Република България;
5. владее български език, което се установява по ред, определен с наредба на министъра на образованието и науката.

Процедурата по придобиване на българско гражданство започва с подаване на [Молба за придобиване на българско гражданство](#) след предварително резервиране на дата в сайта на Министерство на правосъдието в [онлайн системата](#).

Към молбата следва да бъдат приложени:

- Удостоверение за раждане (при липса на такова се прилага удостоверение от Държавната агенция за бежанците, съдържащо реквизити от Удостоверение за раждане по чл. 54, ал. 2 от Закона за убежището и бежанците);
- Удостоверение за предоставен бежански или хуманитарен статут с посочена дата на предоставяне от Държавната агенция за бежанците;
- Официални документи, удостоверяващи промяна на имената, както и [документ за идентичност на лица с различни имена](#) (ако има такива);

- Свидетелство за съдимост родените в чужбина подават заявленията (образец в приложението) - и получават свидетелствата за съдимост в Дирекция „Регистри“, Отдел „Централно Бюро съдимост и апостил“ на Министерство на правосъдието на ул. „Аксаков“ № 5 (всеки работен ден от 9:00 часа до 11:00 часа и от 14:00 часа до 16:00 часа) www.srs.justice.bg/219;
- Документ от прокуратурата за липса на образувано наказателно производство (издава се от прокуратурата);
- Удостоверение от работодател, че лицето има трудово или служебно правоотношение или удостоверение от данъчната служба за деклариранни данни и платени данъци през последната година;
- Документи от Национална агенция по приходите, удостоверяващи внесени задължителни здравноосигурителни вноски;
- Документ за владееене на български език, издаден от Министерство на образованието или нотариално заверено копие от диплома за завършено образование в Република България. Редът за установяване на владееене на български език е определен в [Наредба № 5 от 3 септември 1999 г. за реда за установяване владееенето на български език при придобиване на българско гражданство по натурализация](#).

Изпитът за установяване на владееене на български език се провежда от Център за оценяване на предучилищното и училищно образование ([ЦОПУО](#)) по реда и условията на центъра. Изпити се провеждат безплатно всеки последен петък от месеца, като участието в тях се заявява след подаване на молба най-малко 3 дни по-рано. При невзет изпит кандидатите имат право да се явят отново след 3 месеца.

- Медицински документи, удостоверяващи, че лицето не страда от остри заразни и инфекциозни заболявания и от психични заболявания (списък на заболяванията е определен в [Закона за здравето](#) чл. 61, ал. 1 и чл. 146 ал. 1 т. 1);
- Копие от документ за самоличност, издаден от МВР;
- Подробна автобиография, която следва да бъде собственоръчно подписана;
- Актуална снимка – паспортен формат;
- Документ за платена такса, внесена по сметката на Министерство на правосъдието .

Документите се подават лично от лицето в дирекция [„Административно обслужване и канцелария“](#) на Министерство на правосъдието.

След регистрацията на молбата се насрочва час за провеждане на интервю с лицето на български език в дирекция [„Българско гражданство“](#) на Министерство на правосъдието.

Срок за разглеждане на молбата

В срок от 18 месеца от образуването на преписката Министърът на правосъдието прави предложение до Президента на Република България за издаване на указ за придобиване на българско гражданство. При положително решение се заплаща държавна такса за издаване на удостоверение за българско гражданство.

Справка за решенията се извършва както на място, така и онлайн: www.publicbg.mjs.bg/BgInfo.

Отрицателно решение (отказ) не може да се обжалва.

При отказ лицето има право да кандидатства отново като подаде нова молба.

ФИНАНСИРАНЕ

Лицата с предоставена международна закрила имат достъп до права по реда и условията за българските граждани (лицата с предоставен статут на бежанец) или по реда и условията за чужденците с разрешение за постоянно пребиваване в България (лицата с предоставен хуманитарен статут). Достъпът до права е финансиран от Държавния бюджет на Република България.

Източниците на финансиране на мерки и дейности за интеграция са:

1. фондове и програми на Европейския съюз;
2. фондове, програми и инструменти на други донори;
3. международни институции и организации;
4. национални средства по бюджетите, попадащи в обхвата на консолидираната фискална програма.

Фонд „Убежище, миграция и интеграция“.

Всички държави на ЕС (с изключение на Дания, която не участва в този фонд) изготвят национални програми, които очертават действията, чрез които те възнамеряват да постигнат целите, определени в регламента за Фонд „Убежище, миграция и интеграция“. Примерите за действия включват и подкрепа на мерки за интеграция.

Макар че по-голяма част от отпуснатия бюджет на Фонда е за национални програми, част от него се използва за действия на равнището на ЕС (така наречените действия на Съюза), за спешно подпомагане, за [Европейската мрежа за миграцията](#) и за техническа помощ по инициатива на Европейската комисия.

В България управляващ орган на [Фонд „Убежище, миграция и интеграция“ \(ФУМИ\)](#) е дирекция „Международни проекти“ - структура на Министерството на вътрешните работи за управление на програми и проекти, финансирани със средства на Европейския съюз и от други международни програми и договори. Дирекция „Международни проекти“ подпомага министъра на вътрешните работи при координация на дейностите, свързани с подготовката и изпълнението на проекти и програми, финансирани напълно или частично със средства от фонд „Убежище, миграция и интеграция“, които включват дейности за закрила и интеграция на търсеци и получили международна закрила в България.

Мерките и дейностите за интеграция на чужденци с предоставена международна закрила след преместване или презаселване се финансират по фонд „Убежище, миграция и интеграция“. Средствата се предоставят целево от отговорния орган по фонда - дирекция „Международни проекти“ на Министерството на вътрешните работи, по реда, предвиден в националните механизми за изпълнение на ангажиментите на Република България по преместване и презаселване.

Финансовият пакет за изпълнението на Фонда за периода 2014-2020 г. се определя на 3,137 млрд. евро по текущи цени. Детайли относно изпълнението на Фонда може да се видят в [Регламент \(ЕС\) № 514/2014](#).

Обявяването и процедурите за кандидатстване по Фонд „Убежище, миграция и интеграция“ в България се осъществяват чрез онлайн системата [ИСУН](#).

Европейски социален фонд

Един от приоритетите на Европейския социален фонд е насочен към оказване на подкрепа за лица от групи в неравностойно положение да получат работа. Това е част от повишаване на „социалното включване“ - знак за важната роля, която заетостта играе за по-добро интегриране в обществото и в ежедневието.

Водещо ведомство в България за Европейския социален фонд в България е Министерството на труда и социалната политика.

http://ophrd.government.bg/view_doc.php/2914

Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2014-2020 г.

Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ ще допринесе активно за изпълнението на две от целите на Стратегията на Съюза за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж и за постигането на икономическо, социално и териториално сближаване „Европа 2020“. Това са целите в областта на трудовата заетост и борбата с бедността и социалното изключване.

България, както и останалите държави членки на ЕС, формулира свои национални цели в изпълнение на стратегия „Европа 2020“, а именно: (1) не по-малко от 76% от населението между 20 и 64-годишна възраст да е в заетост към 2020 г. и (2) намаляване броя на хората в бедност с 260 хиляди души до 2020 г. Постигането на тези цели е от основополагащо значение за визията и стратегията на ОП „Развитие на човешките ресурси“.

Водещо ведомство за Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ в България е Министерството на труда и социалната политика.

http://ophrd.government.bg/view_doc.php/6946

Фонд за европейско подпомагане на най-нуждаещи се лица

Фондът трябва да засилва социалното сближаване като допринесе за намаляването на бедността с цел премахване на най-тежките форми на бедност в Съюза, като подпомага националните програми, предоставяйки нефинансова подкрепа с цел облекчаване на хранителния недоимък и тежките материални лишения и/или с цел подпомагане на социалното приобщаване на най-нуждаещите се лица. Фондът трябва да облекчи формите на крайна бедност, които най-много допринасят за социалното изключване, като например бездомността, детската бедност и недостига на храна.

Водещо ведомство в България е Министерството на труда и социалната политика.

http://ophrd.government.bg/view_doc.php/6856

Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014-2020 г.

Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ вписва своята логика в две основни задачи: 1) Да бъде сред ключовите инструменти за постигане на целите, приети от Република България в рамките на Стратегията „Европа 2020“ (постигане на национална цел заложена в Стратегия „Европа 2020“ за достигане на 1,5% от БВП, инвестирани в Научно изследователска и развойна дейност; намаляване на дела на преждевременно напусналите училище до 11 %; намаляване на броя на живеещите в бедност с 260 000; и увеличаване на заетостта до 76 %); и 2) Да служи като ефикасно средство за прилагане на политики по сближаване, съгласно дневния ред на национално и общностно равнище.

Водещо ведомство в България е Министерството на образованието и науката.

<http://sf.mon.bg/?go=page&pagelid=20>

ИНСТИТУЦИИ И ПАРТНЬОРИ

ДЪРЖАВНИ ОРГАНИ И ПУБЛИЧНИ ИНСТИТУЦИИ

Президент на Република България

Съгласно Конституцията на Република България на Президента са вменени правомощия, имащи отношение към миграционната политика на България, а именно предоставяне на убежище и помощ за българите в чужбина. В своята дейност президентът се подпомага от вицепрезидент, който може да изпълнява конституционни правомощия по изрично възлагане от страна на президента с указ, включително правомощия, които имат отношение към закрилата и интеграцията на бежанците: предоставяне на убежище и даване и възстановяване на българско гражданство.

Вицепрезидентът може да предоставя убежище. При условията и реда на [Закона за убежището и бежанците](#) се предоставя особена закрила на чужденци, които се намират на територията на Република България и са преследвани заради техните убеждения или дейност в защита на международно признати права и свободи. Дейността на Вицепрезидента се подпомага от специализирана комисия със съвещателни функции. Вицепрезидентът дава и възстановява българско гражданство и освобождава и лишава от него. Процедурите, условията и редът, при които се осъществява това правомощие, са подробно уредени в [Закона за българското гражданство](#).

Дейността на Вицепрезидента се подпомага от специализирана комисия със съвещателни функции.

www.president.bg

Министерство на вътрешните работи

Министерството на вътрешните работи участва във формиране на миграционната политика на Република България и на ЕС и взаимодейства с другите компетентни министерства и ведомства.

www.mvr.bg

Дирекция „Международни проекти“

Дирекция „Международни проекти“ (ДМП) е структура на МВР за управление на програми и проекти, финансирани със средства на Европейския съюз и от други международни програми и договори. ДМП подпомага министъра на вътрешните работи при координация на дейностите, свързани с подготовката и изпълнението на проекти и програми, финансирани напълно или частично със средства от европейските фондове, които включват дейности за закрила и интеграция на търсещи и получили международна закрила в България. Дирекция „Международни проекти“ е управляващ орган на Фонд Убежище, миграция и интеграция (ФУМИ).

www.mvr.bg/dmp

Дирекция „Миграция“

Дирекция „Миграция“ е специализирана структура за координация на миграционните процеси и регулиране и контрол на миграцията на гражданите на трети държави, пребиваващи в Република България, за административно обслужване на гражданите на ЕС и Европейското икономическо пространство (ЕИП) и за съпровождане на чужденци, подлежащи на експулсиране или на принудително отвеждане до границата на Република България. Към областните 9 дирекции на Министерството на вътрешните работи са създадени звена „Миграция“.

www.mvr.bg/migration

Министерство на външните работи

Министерството на външните работи участва във формирането на визовата и миграционна политика на Република България и на ЕС. Министерството на външните работи

поддържа Националната визова информационна система и локални системи в задграничните представителства, в съответствие с изискванията и стандартите на ЕС, както и основен и резервен визови центрове.

www.mfa.bg

Дирекция „Консулски отношения“

Дирекция „Консулски отношения“ и задграничните представителства на Република България в чужбина са отговорни за издаване, отказ, анулиране и отмяна на визи във взаимодействие с другите министерства и ведомства и органи на държави-членки на ЕС.

Визи за дългосрочно пребиваване, тип D, с цел събиране на семейства на лицата с предоставен статут на бежанец или убежище в Република България се издават въз основа на писмено решение от Държавната агенция за бежанците при Министерския съвет.

consular@mfa.bg

Министерство на труда и социалната политика

Министерство на труда и социалната политика (МТСП) отговаря за формулирането и прилагането на политиката по прием на граждани на трети държави на пазара на труда, за сключването на двустранни договори за заетост и договори за социална сигурност с трети държави, за подпомагане на българските граждани в други държави-членки и на граждани на други държави-членки на ЕС в България да упражняват правата си като граждани на ЕС по отношение на заетост и социална сигурност, за координацията на интеграционната политика за граждани на трети държави в Република България.

Министерството на труда и социалната политика чрез Агенцията за социално подпомагане при условията за българските граждани осигурява достъп до:

1. социални услуги;
2. социални помощи;
3. програми и мерки за закрила на децата.

www.mlsp.government.bg

Агенция за социално подпомагане

Агенцията за социално настаняване е изпълнителна агенция към министъра на труда и социалната политика, отговорна за реализиране на политиката за социално подпомагане и закрила на чужденци – основно в процеса на тяхната интеграция в българското общество. Тези дейности се осъществяват от Агенцията за социално подпомагане основно чрез нейните териториални поделения.

Достъпът до социално подпомагане и социални услуги включва:

1. предоставяне на месечни социални помощи по Закона за социално подпомагане;
2. предоставяне на еднократни социални помощи за задоволяване на инцидентно възникнали здравни, образователни, комунално-битови и други жизненоважни потребности;
3. предоставяне на еднократна целева социална помощ за издаване на лична карта;
4. ползване на социална услуга „Център за временно настаняване“ в рамките на 3 месеца за календарна година;
5. предоставяне на целева помощ за отопление;
6. предоставяне на социални услуги;
7. осигуряване заплащането на оказаната болнична медицинска помощ за диагностика и лечение в лечебните заведения на лицата, които нямат доход и/или лично имущество, което да им осигурява лично участие в здравноосигурителния процес;
8. включване в програми и мерки за закрила на децата.

www.asp.government.bg

Агенция по заетостта

Агенцията по заетостта е изпълнителна агенция към министъра на труда и социалната политика, отговорна за реализиране на политиката за защита пазара на труда и регулиране на приема на граждани на трети държави за осъществяване на заетост на територията на страната. Агенцията по заетостта, чрез териториалните си поделения, регистрира и граждани на трети държави с приравнени на българските граждани права за заетост и получаване на съответните законово установени услуги, предлагани от Агенцията по заетостта, включително получените международна закрила лица или търсещите закрила при необосновано продължителен период на неприключване на процедурата.

Министерството на труда и социалната политика чрез Агенцията по заетостта осигурява:

1. регистрация като търсещи работа лица в дирекции „Бюро по труда“;
2. посредничество по информиране и наемане на работа;
3. включване в програми и мерки за обучение и заетост.

www.az.government.bg

Изпълнителна агенция „Главна инспекция по труда“

Изпълнителната агенция „Главна инспекция по труда“ към министъра на труда и социалната политика има основни отговорности по контрола на законността на полагаания труд на което и да е работно място в страната, включително от чужденци. Има конкретни отговорности и правомощия във връзка с установяването на нерегламентирана заетост на чужденци, особено при незаконно пребиваване на територията на страната.

www.gli.government.bg

Министерство на правосъдието

Съвет по гражданството

Съветът по гражданство включва представители на всички компетентни министерства и ведомства и дава мнение по молбите и предложенията, свързани с българското гражданство. Министърът на правосъдието изготвя проекти на предложения до Президента на Република България за издаване на укази или откази във връзка с българското гражданство. Дирекция „Българско гражданство“ е компетентна за приемане и извършване на проверки на молбите и предложенията за придобиване, възстановяване, отказ и отнемане на българско гражданство, организира съгласувателната процедура на междуведомствено ниво и изпълнява функциите на секретариат на Съвета по гражданството.

Дирекция „Българско гражданство“

Дирекция „Българско гражданство“ е компетентна за приемане и извършване на проверки на молбите и предложенията за придобиване, възстановяване, отказ и отнемане на българско гражданство, организира съгласувателната процедура на междуведомствено ниво и изпълнява функциите на секретариат на Съвета по гражданството.

www.justice.government.bg

Министерство на младежта и спорта

Министерството на младежта и спорта насърчава и подпомага:

1. спортните организации за включване на чужденците с предоставено убежище или международна закрила в двигателна активност и практикуване на спорт с цел поддържане и усъвършенстване на двигателните им възможности, здравословен начин на живот и интеграция в българското общество;
2. младежките неправителствени организации и организациите, които работят със и за младите хора за реализиране на дейности, насочени към младежи - чужденци с предоставено убежище или международна закрила на възраст от 15 до 29 години.

www.mpes.government.bg/

Държавна агенция за бежанците при Министерския съвет

Държавната агенция за бежанците при Министерския съвет провежда държавната политика в областта на международната закрила и е компетентният орган за разглеждането на молба за международна закрила, която е подадена в една от държавите членки от гражданин на трета държава или от лице без гражданство. Към ДАБ има изградени териториални поделения, в които се настаняват лицата, търсеци закрила и се провежда производство за разглеждане на молбите за международна закрила, при взаимодействие с други компетентни институции.

Държавната агенция за бежанците при Министерския съвет участва в провеждане на държавната политика на интеграция на лицата с предоставен статут на бежанец или хуманитарен статут.

Държавната агенция за бежанците:

1. съставя Интеграционен профил на чужденеца по време на процедурата за предоставяне на убежище и на международна закрила;
2. по време на процедурата за предоставяне на убежище и на международна закрила предоставя информация за възможността за сключване на споразумение за интеграция;
3. провежда за общините, подали заявления за сключване на Споразумение за интеграция, информационни кампании сред настанените в нейните териториални поделения чужденци, на които е предоставено убежище или международна закрила;
4. по време на процедурата за предоставяне на убежище и на международна закрила предоставя информационни материали, в които на разбираем за чужденеца език са обяснени произтичащите от сключването на споразумението за интеграция права и задължения;
5. предоставя на кметовете на общините, включени в регистъра по чл. 13, ал. 4, информация за чужденците, подали заявление за сключване на споразумение за интеграция;
6. оказва съдействие за транспортирането на чужденеца и на членовете на неговото семейство до съответната община.

www.aref.government.bg

Държавна агенция за закрила на детето при Министерския съвет

Държавната агенция за закрила на детето има отношение при интеграцията на деца търсеци или получили международна закрила, особено непридружени малолетни и непълнолетни лица и отчита спецификите на тази група при изпълнението на своите компетенции. Държавната агенция за закрила на детето участва и координира разработването на държавната политика за закрила на детето.

Държавната агенция за закрила на детето:

1. предоставя методическа подкрепа на органите за закрила на детето, както и наблюдава и контролира спазването на правата на децата - чужденци с предоставено убежище или международна закрила, на територията на страната;
2. координира работата по разработването на механизъм за взаимодействие между отговорните институции в работата им по случаи на непридружени малолетни и непълнолетни чужденци, получили международна закрила.

www.sacp.government.bg

Министерството на образованието и науката

Министерство на образованието и науката координира политиката за образователна интеграция на децата и учениците от бежанската общност. Подпомага с мерки достъпа до качествено образование на възрастни.

Министерството на образованието и науката определя условията и реда за приемане и обучение на чужденци, които търсят или на които е предоставено убежище или международна закрила за:

1. обучение по български език на малолетни и непълнолетни лица;
2. посещаване на подготвителни групи за задължително предучилищно образование;
3. посещаване на училище от малолетните и непълнолетните членове на семейството на чужденеца с предоставено убежище или международна закрила.

www.mon.bg

Министерството на здравеопазването

Министерство на здравеопазването координира политиките в здравния сектор, изпълнява целеви мерки за подобряване на достъпа до здравеопазване.

Достъпът до здравеопазване включва осигуряване на здравни услуги на чужденци с предоставено убежище или международна закрила.

Министерството на здравеопазването чрез регионалните здравни инспекции осигурява на чужденеца, сключил споразумение за интеграция:

1. предоставянето на информация относно реда за провеждане на задължителните имунизации и реимунизации съгласно Имунизационния календар на Република България и съставянето на план за приоритетно провеждане на съответните за възрастта задължителни имунизации и реимунизации при липса на данни за проведени такива;
2. провеждането на задължителните имунизации и реимунизации по т. 1 до осъществяването на избор на личен лекар;
3. предоставянето на информация относно реда за извършване на профилактични прегледи и изследвания и съставянето на план за тяхното извършване;
4. предоставянето на информация относно правото му на достъп до здравни дейности по национални и регионални здравни програми;
5. предоставянето на информация относно здравните изисквания за прием в детско и учебно заведение;
6. извършването на противоепидемични мерки при необходимост.

<https://www.mh.government.bg/>

Комисия за защита от дискриминация

Комисията за защита от дискриминация е независим специализиран държавен орган, осъществяващ контрол по прилагането и спазването на Закона за защита от дискриминация и други закони, уреждащи равенство в третирането. Тя осъществява своята дейност съгласно Закон за защита от дискриминация и Правилник за устройството и дейността на Комисията за защита от дискриминация.

www.kzd-nondiscrimination.com/

Национален статистически институт

Институтът е централно звено за събиране и анализ на статистическа информация и точка за контакт при предоставяне на статистически данни в областта на миграцията на ЕВРОСТАТ. Официалната статистическа информация - продукт на [Националния статистически институт](http://www.nsi.bg), е предназначена за анализи и научни изследвания, за планиране, прогнозиране и вземане на управленски решения на микро и макроравнище. Анализите на Националния статистически институт са основен инструмент при управлението на миграционните процеси.

www.nsi.bg

Институции с частична компетентност

Към институциите с частична компетентност в областта на миграцията, убежището и интеграцията могат да бъдат включени също Министерството на икономиката, Министерството

на туризма, Министерството на културата, Министерството на регионалното развитие и благоустройството.

ОБЩИНИ И РАЙОНИ НА ОБЩИНИ

Общините са основната административно-териториална единица в административно-териториалното деление на България, в които се осъществява местното самоуправление.

Общината е юридическо лице и има право на собственост и самостоятелен общински бюджет.

Местното самоуправление се изразява в правото и реалната възможност на гражданите и избраните от тях органи да решават самостоятелно всички въпроси от местно значение, които законът е предоставил в тяхна компетентност в сферата на:

- общинското имущество, общинските предприятия, общинските финанси, данъци и такси, общинската администрация;
- устройството и развитието на територията на общината и на населените места в нея;
- образованието;
- здравеопазването;
- културата;
- благоустрояването и комуналните дейности;
- социалните услуги;
- опазването на околната среда и рационалното използване на природните ресурси;
- поддържането и опазването на културни, исторически и архитектурни паметници;
- развитието на спорта, отдиха и туризма.

Местните власти носят отговорността за инициране и изпълнение на хоризонталните политики и мерки за социално включване и реализация на настанените на тяхна територия лица, получили международна закрила.

При желание и интерес, кметовете на общини сключват споразумение за интеграция с получилия международна закрила. Общините заявяват готовност за приемане на определен брой лица с предоставена международна закрила като се вземат предвид състоянието на пазара на труда, наличната квалификация, перспективите за развитие на общината, наличието на общности от чужденци, с цел избягване на сегрегация и концентрация, които пораждат рискове за социално-икономическата стабилност и сигурността.

За сключване на споразумение за интеграция кметът на общината подава заявление пред Държавната агенция за бежанците при Министерския съвет. Кметът предоставя на Държавна агенция „Национална сигурност“ информация за броя на сключените споразумения за интеграция, както и всички налични данни за чужденците, с които са сключени споразуменията.

Кметът на общината, подал заявление за сключване на споразумение за интеграция, или определено от него длъжностно лице:

1. организира приемането и оказва съдействие относно жилищното настаняване на чужденеца и членовете на неговото семейство;
2. вписва чужденеца и членовете на неговото семейство в регистъра на населението;
3. съдейства на чужденеца за подаване на заявление за издаване на български лични документи;
4. оказва съдействие при регистрация в дирекция „Бюро по труда“;
5. насочва към дирекция „Социално подпомагане“ при необходимост;
6. организира разработването на индивидуален интеграционен план за дете – член на семейството на чужденеца, съвместно с дирекция „Социално подпомагане“ и законния представител на детето;
7. съдейства за осигуряване на достъп до други административни услуги;
8. при вписване на чужденеца и членовете на неговото семейство в регистъра на населението при необходимост ги насочва към Регионалното управление на

образованието;

9. осигурява и контролира обхвата на подлежащите на задължително предучилищно и училищно образование деца и ученици, в това число малолетните и непълнолетните чужденци с предоставено убежище или международна закрила;
10. информира за възможностите за избор на личен лекар на територията на общината;
11. уведомява Министерството на вътрешните работи и Държавната агенция за бежанците при Министерския съвет за сключените споразумения за интеграция, за предсрочно прекратените споразумения и за основанията за прекратяването им;
12. уведомява съответните регионална здравна инспекция и здравноосигурителна каса за сключените споразумения за интеграция;
13. предоставя възможност за практикуване на спорт и за спортна изява;
14. контролира изпълнението на споразумението за интеграция.

[Регистър на общините и районите – Единен портал за електронни административни услуги](#)

Национални неправителствени организации в сферата на местното самоуправление са:

- [Национално сдружение на общините в Република България](#) (НСОРБ)
- [Национална асоциация на секретарите на общините в Република България](#) (НАСО РБ)
- [Национална асоциация на председателите на Общински съвети в Република България](#)
- [Регионална асоциация на общини „Тракия“ - http://www.ram-trakia.org/bg/contact.php](http://www.ram-trakia.org/bg/contact.php)
- [Асоциация на родопските общини - http://www.arm-bg.net/](http://www.arm-bg.net/)
- [Асоциация на българските черноморски общини - www.ubbsla.org](http://www.ubbsla.org)
- [Асоциация на Дунавските общини - www.adodunav.org/](http://www.adodunav.org/)
- [Регионално сдружение на общините „Марица“ - www.maritza.info](http://www.maritza.info)
- [Регионално сдружение на общините „Централна Стара планина“ - https://www.rso-csp.org/](https://www.rso-csp.org/)

СТРУКТУРИ НА ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО

Български съвет за бежанци и мигранти

- Дейности по застъпничество на общинско ниво за промоциране на интеграцията на лицата с предоставена международна закрила в общините;
- Поддръжка на база данни за общини, които вече са ангажирани или могат да бъдат ангажирани в интеграцията на бежанци;
- Организиране на срещи и диалози със заинтересовани страни на общинско ниво;
- Поддръжка на набор от информация, необходима на общините относно интеграцията на бежанци;
- Развитие, поддръжка и обновяване на уеб-базирана информационна платформа за интеграция на бежанците;
- Събиране и разпространяване на информация относно най-добрите практики в сферата на интеграция на бежанците;
- Организиране на форуми на национално ниво за застъпничество за интеграция на бежанците;
- Съпредседателство на Работна група по интеграция на бежанците, заедно с ВКБООН;
- Мониторинг и изследване на интеграцията по европейски проект „Национален механизъм за оценка на интеграцията - сравнителен анализ на интеграцията в 15 европейски държави“. Повече от 150 индикатора ще изградят и разширят стандартите за интеграция в ЕС . Българският съвет за бежанци и мигранти е национален младши партньор по проекта

Повече информация: www.bcrm-bg.org

Офис 118, етаж 1, Бул. Джеймс Баучер 76, София 1407

Тел.: 02 427 17 43

Български Червен кръст

Дейности за подпомагане социалната и икономическа интеграция на лица, получили статут на бежанец или хуманитарен статут:

- Консултации по въпроси, касаещи живота и правата на бежанците в България;
- Подпомагане на достъпа до медицинска помощ и услуги;
- Съдействие за намиране на работа;
- Програма за жилищно настаняване с покриване на сметките за период от три месеца;
- Социално и културно ориентиране;
- Подпомагане образованието на децата, обучаващи се в български училища чрез допълнително обучение по български език, предоставяне на учебници и учебни материали;
- Уроци за деца, записани в български училища
- Помощ при грижата за деца;
- Подпомагане на бежанци със специални нужди – инвалиди, сами родители, възрастни, разделени деца;
- Курсове по български език, записване за професионално обучение, покриване на здравни осигуровки и транспортни разходи по време на обучението и за изпити за признаване на квалификация;
- Информационни сесии относно социалните права и превенция на насилие основано на пол и сексуалност (в сътрудничество с ВКБООН и БХК)

Повече информация на страницата на Бежанско-мигрантска служба на БЧК
Информационен център за бежанци
бул „Евлоги Георгиев“ 165
София
02/ 955 0192

Български хелзинкски комитет

- Правна помощ;
- Телефонна линия за правни помощ, консултации и съвети на Арабски, Фарси, Пашу и Урду;
- Застъпничество в стратегически съдебни спорове за търсещите и получилите международна закрила.

Повече информация: Програма за правна защита на бежанци и мигранти
ул. “Узунджовска” №1
София
02 981 3318
02 980 0057

Съвет на жените бежанки в България (СЖБ)

- Консултиране и социална подкрепа:
- Осъществяване на контакт с бежанци и търсещи закрила, които не са успели да реализират връзка с институции на територията на Република България, с цел съдействие и последваща подкрепа;
- Реализиране на контакт с бежанци и търсещи закрила насочени от други институции и организации;
- Изготвяне на индивидуална оценка на потребностите с цел планиране на дейности, които да очертаят зоните на подкрепа;
- Посещение на адрес с цел оценка на условията на живот и планиране на дейности за подобряването им ако се налага;
- Помощ в осигуряването на здравословните потребности чрез медицински прегледи;
- Индивидуални и групови консултации по въпроси свързани с разяснение на правата и задълженията на пребиваващите на територията на Република България предвидени

от държавното законодателство;

- Консултиране в процеса на създаване на адресна регистрация, получаване на лични документи и здравноосигурителен статус;
- Подкрепа в комуникацията с институции и НПО – придружаване, превод, попълване и подаване на документи;
- Насочване към специализирани организации за оказване на помощ на бежанци;
- Индивидуални и групови консултации по въпроси свързани с трудова заетост, образование, жилищно настаняване, достъп до здравни услуги и повишаване на здравната култура;
- Индивидуални и групови консултации с родители в посока осигуряване на базовите потребности на детето, разпознаване на нуждите на детето, права на детето, справяне в конфликтни ситуации, превенция на насилието;
- Консултации за бременни, достъп до медицински услуги по време на бременността, развиване на родителските умения, достъп до социална подкрепа предвидена в Закона за закрила на детето в България, подкрепа в осигуряване на базовите потребности на новороденото дете;
- Групови дейности: Арт терапевтични ателиета, групи за усвояване на нови умения. Заниманията създават предпоставка за активно общуване между участниците, което води до обмен на идеи в условията на межкултурна комуникация и повишаване нивото на усвояване на български език.

Повече информация:www.crw-bg.org

София 1000

ул. „Екзарх Йосиф“ 95

0878 136231

Каритас

За хора, получили статут на бежанец или хуманитарен статут, в гр. София работи Център за интеграция на бежанци и мигранти „Св. Анна“ към „Каритас София“, предоставящ:

- социални консултации,
- психологическа подкрепа,
- курсове по български език,
- съдействие за адресна регистрация,
- съдействие за записване при личен лекар,
- помощ при намиране на жилище
- помощ за намиране на работа,
- арт занимания,
- менторска програма

Центърът предлага и други дейности, подпомагащи процеса на интеграция в българското общество.

За повече информация: www.welcome.caritas.bg

Център за интеграция на бежанци „Св. Анна“

ул. Струма 1, София

02 8696335

0888 509 837

Център Надя

- Социална медиация за уязвими групи и деца в риск;
- Дистрибуция на хуманитарна помощ;
- Осигуряване на лекарства;
- Обучения на доброволци.

Повече информация на: www.centrenadja.org

МултиКулти Колектив

МултиКулти Колектив е старши национален партньор по европейски проект Национален механизъм за оценка на интеграцията - мониторинг на интеграцията, изследване и съпоставка с интеграцията в други 15 европейски държави. Повече от 150 индикатора ще изградят и разширят настоящите стандарти за интеграция в ЕС.

- Овластяване на родители мигранти

Проектът има за цел да преодолява бариерите пред по-голямото овластяване на родителите в образователния процес, особено сред родителите мигранти, чрез създаването на мрежи за овластяване на родителите мигранти.

- Програма за деца

Децата и младежите на възраст между 6 и 18 г. имат възможност да се запознаят в сигурна неформална среда, да подобрят своите знания и умения, докато се забавляват и създават приятелства и общи спомени заедно. Целта е преодоляване на социалните бариери, подпомагане двустранния процес на интеграция и изграждане на здрави мостове между децата, за да живеят заедно в една общност, свободна от предразсъдъци, дискриминация и ксенофобия

- Обиколка на София за бежанци

Повече информация: www.multikulti.bg

Сдружение за доброволчески труд „Си Ви Ес“ – България

- Проект „Бежанци“

Проектът за бежанците е съвместна инициатива между Си Ви Ес - България и Каритас - София. Проектът предлага образователна помощ и широк спектър от активности за деца и възрастни бежанци, съвместно с Държавната агенция за бежанците в София.

Дейности по проекта са: английски класове, български класове, музикални класове, готварство, спортни и други събития.

За повече информация: www.cvs-bg.org

www.refugeeproject.eu

Център за правна помощ - Глас в България

- Правни консултации
- Сътрудничество за социална и професионална интеграция

За повече информация: www.centerforlegalaid.com

ФАР – Фондация за достъп до права

- Правна помощ за уязвими групи за достъп до права
- Застъпничество и медийни кампании за повишаване на институционалната и обществената осведоменост
- Независими професионални изследвания за достъпа до права в България

За повече информация: <http://www.farbg.eu/en>

МЕЖДУНАРОДНИ ОРГАНИЗАЦИИ**Върховен комисариат за бежанците към ООН**

Ролята на ВКБООН в България е да подпомага, да консултира и да се застъпва в партньорство с правителствата и НПО, за осигуряване на:

- Ефективен достъп на търсещите убежище до територията на ЕС и процедури по предоставяне на убежище;
- Непрекъснато наблюдение и подобряване условията на живот за търсещите убежище в приемателни центрове и други места за бежанци, както и гаранции по отношение на тяхната възраст, пол и специални нужди;
- Справедливи и ефективни процедури за бежански статут в съответствие с

международните правни стандарти;

- Намиране на трайни решения чрез ефективни политики за интеграция и презаселване, както и насърчаване на положителен социален климат и отношение към бежанците и отхвърляне на ксенофобски и расистки настроения.

Насърчаване на интеграцията

За ВКБООН местната интеграция е динамичен и многостранен двупосочен процес, който води до пълноценно и равнопоставено участие в приемното общество. Конвенцията за бежанците от 1951 г. предоставя различни социално-икономически и законови права, които са необходими за успешна интеграция. Те включват, наред с друго, свобода на движение, достъп до образование и пазара на труда, достъп до социална помощ, възможност за придобиване на имущество и в дългосрочен план – възможност за придобиване на гражданство.

ВКБООН обръща засилено внимание на проблемите с интеграцията в България. Процесът на интеграция включва множество участници – от министерства и общини през НПО, работодатели, професионални съюзи, училища, здравни заведения, до банковата система и частните хазяи, наред с много други.

ВКБООН осъществява своята програма в България директно и на проектен принцип като финансира дейности чрез НПО - Български Червен кръст, Български Хелзинкски комитет, Съвет на жените бежанки, Български съвет за бежанци и мигранти, Фондация „Център Надя“.

Повече информация: bulso@unhcr.org; www.unhcr.bg; пл. "Позитано" 2, София

УНИЦЕФ

УНИЦЕФ насърчава прилагането на правата и повишаване на благосъстоянието на всяко дете посредством всяка своя дейност. Организацията работи в 190 страни и територии, за да превърне този ангажимент в практически действия в полза на всички деца, навсякъде по света, полагайки особени усилия да достигне до най-уязвимите и социално изключени деца. УНИЦЕФ е водеща организация, работеща в полза на децата в областта на детското здравеопазване и пълноценното хранене, осигуряване на основно образование за всички момичета и момчета, както и за закрила на децата от насилие, експлоатация и СПИН. Инициативите на организацията имат за цел да се осигури по-голям достъп до образование; увеличи психо-социалната помощ; засили закрилата на децата; насърчи социалното сближаване и изграждането на мир.

Децата бежанци, както и непридружените непълнолетни имигранти са сред тези, които будят най-голяма тревога и имат сериозна нужда от помощ и закрила.

Повече информация: „княз Александър Дондуков“ 87, София
+359 2 969 62 08; www.unicef.bg

Международна организация по миграция

Основана през 1951 г., МОМ е водещата междуправителствена организация в сферата на миграцията, тясно работеща с правителствени, междуправителствени и неправителствени партньорини посветена на насърчаването на хуманна и системна миграция в полза на всички. България е основен член на МОМ от 1994 година. МОМ - България се стреми да подпомогне изграждането на стабилни структури за управление на миграцията, отговарящи на увеличаващите се външни миграционни потоци, да стимулира редовната и да предотвратява нередовната миграция, да разнообразява предлаганите услуги за мигранти, да информира обществеността по всички въпроси и аспекти на миграцията. Предвид обществената и социална значимост на трафика на хора, МОМ - България продължава да следва своята дългосрочна стратегия, подпомагайки развитието на национални механизми за борба и противодействие на трафика на хора и подкрепа на жертвите на трафик.

МОМ България изпълнява проекти с интеграционни мерки за лица с предоставена международна закрила по фонд „Убежище, миграция и интеграция

За повече информация: www.integration.iom.bg; ул. „Цар Асен I-ви“ 77, София,
02 39 4774; www.iom.bg

ПРАВНА РАМКА

МЕЖДУНАРОДНА

- [Конвенция за статута на бежанците и Протокол за статута на бежанците от Ню Йорк](#)

ЕВРОПЕЙСКА

Нормативни актове на Съвета на Европа

- [Конвенция за правата на човека и основните свободи и Протокол №1 към Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи](#)
- [Европейска социална харта](#)

Нормативни актове на Европейския съюз

- [Договор от Амстердам](#)
- [Договор от Лисабон](#)
- [Харта на основните права на ЕС](#)
- [Директива 2011/95/ЕС](#)
- [Директива 2013/33/ЕО](#)
- [Директива 2011/51/ЕС](#)
- [Директива 2003/86/ЕО на Съвета от 22.09.2003 г. относно правото на събиране на семейство](#)
- [Регламент \(ЕС\) №514/2014 на Европейския парламент и на Съвета от 16 април 2014 г. за определяне на общи разпоредби за фонд "Убежище, миграция и интеграция" и за инструмента за финансово подпомагане на полицейското сътрудничество, предотвратяването и борбата с престъпността и управлението на кризи](#)
- [Регламент \(ЕС\) № 516/2014 на Европейския парламент и на Съвета от 16 април 2014 г. за създаване на фонд "Убежище, миграция и интеграция" и за изменение на Решение 2008/381/ЕО на Съвета и отмяна на решения № 573/2007/ЕО и № 575/2007/ЕО на Европейския парламент и на Съвета и на Решение 2007/435/ЕО на Съвета](#)

НАЦИОНАЛНА

- [Конституция на Република България](#)

Кодекси

- [Кодекс за социално осигуряване](#)
- [Кодекс на международното частно право](#)
- [Кодекс на труда](#)
- [Семеен кодекс](#)

Закони

- [Закон за убежището и бежанците](#)
- [Закон за чужденците в Република България](#)
- [Закон за насърчаване на заетостта](#)
- [Закон за данъците върху доходите на физическите лица](#)
- [Закон за българското гражданство](#)
- [Закон за признаване на професионални квалификации](#)
- [Закон за професионалното образование и обучение](#)
- [Закон за здравето](#)
- [Закон за бюджета на НЗОК](#)
- [Закон за здравното осигуряване](#)
- [Закон за предучилищното и училищното образование](#)

- [Закон за признаване на професионални квалификации](#)
- [Закон за социалното подпомагане](#)
- [Закон за бюджета на държавно обществено осигуряване](#)
- [Закон за българските лични документи](#)
- [Закон за гражданската регистрация](#)
- [Закон за закрила на детето](#)
- [Закон за семейните помощи за деца](#)
- [Закон за задълженията и договорите](#)
- [Закон за общинската собственост](#)
- [Закон за движението по пътищата](#)

Правилници

- [Правилник за прилагане на Закона за социалното подпомагане](#)
- [Правилник за дейността на Съвета по гражданство при Министерство на правосъдието](#)
- [Правилник за издаване на българските лични документи](#)
- [Правилник за прилагане на Закона за насърчаване на заетостта](#)
- [Правилник за прилагане на Закона за чужденците в Република България](#)
- [Правилник за прилагане на Закона за закрила на детето](#)
- [Правилник за прилагане на Закона за семейните помощи за деца](#)
- [Правилник за легализациите, заверките и преводите на документи и други книжа](#)

Наредби

- [Наредба за условията и реда за сключване, изпълнение и прекратяване на споразумение за интеграция на чужденците с предоставено убежище или международна закрила](#)
- [Наредба за усвояването на българския книжовен език](#)
- [Наредба за оценяване на резултатите от обучението на учениците](#)
- [Наредба за условията и реда за приемане и обучение на лицата, търсещи или получили международна закрила](#)
- [Наредба за държавните изисквания за приемане на студенти във висшите училища на Република България](#)
- [Наредба за държавните изисквания за признаване на придобито висше образование и завършени периоди на обучение в чуждестранни висши училища](#)
- [Наредба №5 за предучилищното образование](#)
- [Наредба №11 от 01.09.2016 г. за оценяване на резултатите от обучението на учениците](#)
- [Наредба за реда за установяване владеещото на български език при придобиване на българско гражданство по натурализация](#)
- [Наредба за функциониране на единната система за гражданска регистрация](#)
- [Наредба №25 от 4 ноември 1999 г. за оказване на спешна медицинска помощ.](#)
- [Наредба за условията и реда за сключване, изпълнение и прекратяване на споразумението за интеграция на чужденците с предоставено убежище или международна закрила](#)

Решения на Министерски съвет

- [Решение на Министерския съвет за одобряване на Рамка на Национален механизъм за изпълнение на ангажиментите на Република България по Решение \(ЕС\) 2015/1523](#)
- [Рамка на Националния механизъм за изпълнение на ангажиментите на Република България по Решение 2015/1523/ЕС и Решение 2015/1601/ЕС](#)
- [Решение на Министерския съвет за одобряване на рамка на Национален механизъм за изпълнение на ангажиментите на Република България по презаселване](#)
- [Рамка на Национален механизъм за изпълнение на ангажиментите на Република България по пренаселване](#)

Стратегически документи

- [Национална стратегия в областта на миграцията, убежището и интеграцията 2015-2020 г.](#)

